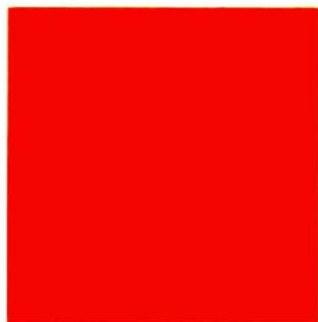

QUADERNS DE PASTORAL

JUNY - AGOST 1975

36-37

La ciutat de demà:

l'educació religiosa

Església i ciutadania

Antologia: El Rector de Vallfogona

PRIMERA PLANA

Quelcom més que dues anècdotes	195
I davant l'ensenyament, què	198

QUESTIONS

L'educació religiosa per a la ciutat de demà - <i>Josep M. Totosa</i>	201
Església i ciutadania - <i>Modest Prats</i>	205

ANTOLOGIA

Francesc-Vicenç Garcia, «El Rector de Vallfogona» - <i>J. J.</i>	211
--	-----

TERRA I POBLE

Situació i perspectives del fenomen migratori a Catalunya - <i>Josep Miró i Ardèvol</i>	255
---	-----

QUATRE VENTS

Pastoral de Joves - <i>Salvador Pié</i>	274
Barcelona: «Ressenya» 6-7 - <i>S. P.</i>	275
Crònica de Girona - <i>Ramon Oller</i>	277
Crònica de Vic - <i>Andreu Roca</i>	280

D'ACÍ I D'ALLÀ

Barcelona	281
Urgell	282
València	284
Vic	285

TEMPS OBERT

Una presència i una actitud inexplicables? - <i>Silvà Claramunt</i>	286
---	-----

PRIMERA PLANA

QUELCOM MÉS QUE DUES ANÈCDOTES

Vallecas i Las Palmas representen quelcom més que dues anècdotes en la història de les relacions entre l'Església i l'Estat. A més, val a dir que n'hi ha moltes més, d'anècdotes; posats a comptar-les, no parafem. Si aquestes dues han tingut més ressonància, cal atribuir-ho ben segur al fet d'incidir en esdeveniments, on intervenia de manera directa algun membre de la jerarquia eclesiàstica: un bisbe auxiliar de Madrid, en el cas de Vallecas, i el bisbe del lloc, en el de Las Palmas.

Quelcom més que dues anècdotes, doncs. I, què vol dir això? Si és lícit d'emprar un llenguatge una mica frívol, potser hom ho expressaria d'aquesta forma:

1. Si és encara acceptable la comparació del concordat entre la Santa Seu i l'Estat espanyol a una mena de pacte matrimonial, hom ha de constatar que, d'un temps ençà, les relacions han deixat de ser afectuoses i pacífiques. Ni l'Església sembla massa disposada a beneir tot el que fa o deixa de fer el seu *partenaire* secular, ni l'Estat està disposat a consentir els signes d'emancipació que comença a prodigar l'Església.

2. Cada vegada, per exemple, que l'Església, amb el delit d'emancipar-se, practica o vol practicar un grau determinat de llibertat d'expressió, o de reunió, topa amb l'Estat. Aquest no li dóna el vist-i-plau. I la negativa resulta efectiva. «*Eso no, querida; jeso no!*», ve a dir-li. I al «no», s'hi afegeixen multes, o prohibicions operatives...

3. Pel que sembla, l'Església voldria aconseguir l'emancipació sense pagar: ni el preu de la desprotecció, ni el preu de la renúncia al que està cobrant. I això, és ben clar, a l'Estat no li agrada. Aquest considera que l'emancipació és com una infidelitat. I no la vol patir, i, menys encara, pagant les despeses.

4. D'altra banda, hom no pot oblidar que —sobre la referència a la imatge conjugal— el «matrimoni» entre l'Església i l'Estat és un matrimoni «morganàtic»: evidentment les dues parts són de condició desigual, sobretot pel que fa al poder. Hom pensa que l'Església cada dia en té menys, gràcies a Déu.

5. Probablement, aquesta condició desigual, al costat d'una determinada ètica, que acostuma a seguir l'Església en els convenis concordataris, de no prendre mai la iniciativa del trencament o de la separació, expliquen la praxi d'una actitud que se'n podria dir de «dissimulació». N'hi ha prou, per exemple, amb veure la resposta tan matisada, abstracta i educada, que dóna la Comissió **permanent de l'episcopat (22 de maig de 1975)** a la negativa contundent i efectiva, per part

del Govern, a les assemblees de Vallecas i de Las Palmas. Sense comptar el silenci observat per les més altes instàncies eclesiàstiques.

Posats a pensar o a delirar, tant se val, sortirien moltes més coses, encara. Deixem-les.

De tot plegat, però, el que sembla més evident és que ha arribat l'hora que l'Església vulgui decidir-se per l'emancipació, acceptant la manca de poder. És a dir, ha arribat per a l'Església el moment d'optar per una llibertat més pobra, renunciant a una llibertat feta pràcticament de situacions privilegiades.

En definitiva, aquesta emancipació no ha pas d'entrar en cap mena de competitivitat de poder polític i, en canvi, ha de facilitar la solidaritat de l'Església amb la base menys privilegiada, i amb la més absolutament desprotegida.

I DAVANT L'ENSENYAMENT,

QUÈ?

La imminència d'unes situacions concretes, com són l'acabament del vuitè curs d'Educació General Bàsica i l'aplicació de la Llei de Selectivitat, no fa sinó agreujar els moments conflictius en matèria d'ensenyament. Fa només tres o quatre anys hauria estat inimaginable una situació com l'actual.

Però els problemes, encara que són molts, no són per ells mateixos la causa que fa trontollar l'edifici; aquesta cal buscar-la en un mal plantejament de base. Aleshores, és clar, qualsevol cosa que vulguem bastir sobre un fonament insegur també trontollarà i no aportarà cap solució.

En un país que ja ha sortit de la infantesa educativa, els problemes no poden ser portats a part de la problemàtica dels afectats, ni en coses elementals poden ignorar-se les solucions plantejades pels estaments que més hi tenen a dir, arraconant-se a les golfes més fosques de la intransigència autoritària. Recordem que quan van ser fets aquests plans no van ser dotats del suport econòmic necessari, i que la seva realització després ha anat aconduïda només per aquells a qui per torn toca dirigir. Si a tot això s'afegeixen els efectes de les injustícies de la nostra societat, no cal sorprendre's que l'agreujament arribi a destruir definitivament per a molts una cosa tan important per a una vida digna, com és la possibilitat de cultura. I no exagerem pas, perquè des de l'estigma a causa del lloc de naixement, que marcarà per sempre, ja sigui el barri humil o el lloc aïllat i mal comunicat, fins a la insuficiència de places escolars —la manca d'una de sola no ens hauria de deixar dormir!—, passant per les imprevisions administratives i els seus efectes que cal cor-

regir amb una proliferació de disposicions, l'home és portat per la cursa de l'educació a haver d'esquivar tanta mena d'obstacles, que el resultat és l'ajuda a mantenir l'existència de privilegis, de divisió i d'opressió.

Tot això produeix angoixa, però més en produeix veure com les nostres institucions no marquen cap camí. En un moment tan important, tots nosaltres —i, per tant, l'Església— anem a remolc de les circumstàncies i fins i tot a vegades encara som pedra per a ensopegar. Ens morim d'indiferència o, el que és el mateix, només adquirim un grau de preocupació per allò que ens afecta d'una manera particular. Potser estem molt lluny d'assumir el problema en tota la seva extensió i profunditat. Aquesta ens sembla que fora de petites excepcions i, per tant, en general és la postura que domina en l'Església, i en dir Església, ens referim tant a la Jerarquia, com a les institucions religioses dedicades a l'ensenyament, com als pares. Perquè els nostres afanys respectius no van més enllà de mirar el problema des de l'òptica dels nostres interessos per molt sagrats que siguin en cada cas, sense adonar-nos que una posició cristiana no es pot limitar a una actitud de defensa, a una actitud tàctica, astuta i cautelosa, sinó que ha d'abastar el problema en la seva totalització, prenent-lo a compte propi, donant-s'hi de ple amb disposició de gratuïtat.

No acabem de sortir de l'egoisme de mirar el món només des del nostre angle, com quelcom que és a part de nosaltres, i de què ens mantenim a una certa distància. I, partint d'ací, doncs, en matèria d'ensenyament, ens fixem només en els drets de l'Església, en allò que pot perjudicar o complicar el nostre Institut, o els nostres fills en el seu cas concret; sense mai arribar a carregar-nos a coll el problema en la seva globalitat. Només canviant la nostra actitud respecte del món, podrem intentar centrar els problemes de base de l'ensenyament.

LA CIUTAT DE DEMÀ

El Secretariat Justícia i Pau de Girona organitzà, no fa pas gaire, una trobada d'estudi sobre el suggestiu tema de «La ciutat de demà». Ens ha semblat interessant donar a conèixer als nostres lectors dues de les comunicacions presentades a la trobada d'estudi; les dues més explícitament pastorals. Les publiquem convençuts de la importància dels temes abordats, i de la seva actualitat. Advertim, finalment, que conserven substancialment el to col·loquial que delata el seu origen.

L'EDUCACIÓ RELIGIOSA

1. La fe no se situa en el terreny de la ciència, de la política, ni, estrictament, de l'ètica. Sinó en el terreny de *les opcions humanes bàsiques* que comporten, indestriablement, una visió global del món i de la vida. L'educació religiosa —que no ho ha tingut prou en compte, fins ara, en un context en què la unanimitat cristiana es donava per suposada— ho ha de tenir en compte, de manera indefugible, en la ciutat del demà: és qüestió de vida o mort.

2. La fe tendeix, i tendirà cada dia més en la ciutat del demà, a viure's a nivell *d'opció personal adulta i lliure* més que no pas com una herència familiar i social. La seva transmissió —i, en conseqüència, la seva recta educació— ja no es produeix —i es produirà menys cada dia— de manera automàtica. És l'opció personal, precisament, que va quedant problematitzada i que s'ha d'ajudar amb una pedagogia adient. Una pedagogia que no doni per suposada aquesta opció —actual o futura—, sinó que intenti de possibilitar-la, desvetllar-la, afavorir-la i acomboiar-la.

3. Aquesta pedagogia ha de treure una primera conseqüència de la secularitat del nostre món occidental modern: *la ciutat, esdevinguda secular, no és la responsable de cridar a la fe o d'educar en la fe. Es crida a la fe des de la comunitat de fe; s'educa en la fe en la comunitat de fe.* La nostra ciutat és, a més, *religiosament pluralista*: els homes que la integren prenen, davant el Cristianisme, actituds que van de la militància al refús. En aquesta ciutat, ni pot donar-se l'osmosi cristianitzadora, ni l'escola pot assumir una tasca que no és seva. És hora que *les famílies i les comunitats creients* assumeixin seriosament la comesa que, com a tals, els escau.

4. Famílies i comunitats creients han de treure una segona conseqüència de la secularitat de la ciutat del demà: *la consistència dels valors humans i de les qüestions humanes* de tot ordre, que justifiquen dedicació i activitat. En una ciutat on *la informació* ha adquirit, a més, la importància que té i que *ha fet caure totes les fronteres*, els adolescents i els joves són bombardejats

per sol·licitacions de tot ordre, que truquen contínuament a la seva porta. Inevitablement —i es tracta d'un guany, a desgrat dels riscos que comporta— els joves oberts han de voler recórrer el seu camí i fer la seva pròpia experiència. La qüestió religiosa, precisament per la seva mateixa naturalesa, queda desplaçada de l'horitzó de les seves preocupacions vitals. *Hem de comptar, doncs, amb un hiatus important*, d'atenció i de durada, des de l'experiència religiosa infantil (per a aquells que en tinguin!) a l'opció cristiana adulta.

5. La ciutat del demà serà més penetrada encara que la d'avui pel que en diem, globalment, *la cultura moderna*. I bé, no podem oblidar que les seves relacions amb la fe no han estat normals, des dels seus mateixos orígens per unes causes que no és ara l'hora d'escatir, però que no sabríem passar per alt. I que, en conseqüència, *conté una forta component crítica contra la forma històrica com la fe ha estat viscuda i compresa* i contra el rostre que ha presentat la comunitat creient, concretament l'Església catòlica. No sabríem desconèixer l'impacte que aquests elements crítics —a mesura que van essent conscienciants— exerceixen sobre la joventut que s'ha format en el marc d'aquesta cultura: el Cristianisme apareix així a les generacions joves com un afer ja classificat i judicat.

6. En el marc que he anat apuntant, tot allò que fem en ordre a l'educació religiosa en la infància i en l'adolescència només pot ser entès com a *introducció en un món de valors viscuts*, per tal que el dia de demà, arribada l'hora, el jove operi i opti lliurement; mai com una imposició (teòrica o pràctica, però sempre condicionant) de sentit únic a la vida, sense respecte real a la llibertat; l'Evangeli ha de mantenir-s'hi sempre com allò que és: la Bona Nova, objecte d'un oferiment i d'una crida; mai d'una imposició: la vida cristiana només s'entén des de dins. Més encara, una educació cristiana *in vitro* no té cap sentit i és contraproduent: qualsevol esforç d'educació religiosa ha d'ésser fet *en diàleg constant amb les interpellacions i els interrogants* que la secularitat, la ciència, els humanismes i les diverses opcions de signe no religiós adrecen al Déu de Jesucrist i a la comunitat cristiana. En tercer lloc, l'educació religiosa ha de tenir *el sentit de la provi-*

sionalitat: es tracta de donar elements, d'oferir, d'iniciar, convençuts que el decantament es farà més tard.

7. Com a conseqüència del que ha anat apareixent als punts anteriors, cal dir que allò que primordialment ha de preocupar les famílies i les comunitats cristianes interessades per la presència de la fe en la ciutat del demà és el *testimoni de la seva pròpia fe i la seva coherència cristiana total d'adults*, més que no pas la qüestió de la seva transmissió a les generacions joves; invertir els termes fóra indicatiu, a parer meu, d'una preocupació malaltissa. Una *fe que s'ha de viure, raonar i expressar en el món d'avui*, en solidaritat amb les seves alegries i angoixes, amb les seves lluites i combats —en primer lloc pel gran problema de la justícia— i en les seves perspectives culturals. Una fe que ha d'irradiar-se a partir d'unes comunitats cristianes adultes *amb vista a desvetllar i alimentar opcions adultes*.

8. De cara a la transmissió de la fe a les noves generacions i amb vista a ajudar l'opció cristiana del dia de demà —cosa que ha de pol·litzar, avui, qualsevol esforç de pedagogia religiosa—, cal prestar una *gran atenció al substrat humà i religiós* en què arrela i pren sentit la fe cristiana: el món de *valors viscuts que integren la personalitat de l'infant i de l'adolescent i que constitueixen la seva infraestructura religiosa*. Apuntaria, de manera particular, la importància dels valors interiors i gratuïts, no comptabilitzables, els valors de joia i de festa, els valors de solidaritat i de servei i els valors de fidelitat i coherència entre el que es diu i el que es fa. En aquest sentit esdevé fonamental la qualitat de l'experiència humana que viuen els nois i amb la qual queda associada la seva experiència pròpiament cristiana: som, així, en el teixit de relacions i de valors viscuts més que no pas en les veritats explícitament proclamades i explicades o en les pràctiques religioses realitzades.

9. He parlat d'educació religiosa sense referir-me a l'escola només d'una manera molt lleu i tangencial en el punt 3. Donada la importància del sector escolar i la presència que hi té avui l'Església entre nosaltres, voldria ara presentar en uns breus punts programàtics el que em sembla que haurien de ser les grans directrius amb vista a la ciutat del demà:

a) L'escola pertany a la societat i aquesta, com a tal, és secular. La nostra societat concreta i històrica, a més, ha deixat realment d'ésser confessional.

b) La formació religiosa que pot assumir l'escola com a tal se situa en l'àmbit de la formació i la cultura ciutadanes, no pas en el de l'evangelització i la catequesi; aquestes dues pertanyen a la comunitat de fe com a tal, és a dir a les Esglésies.

c) El dret a intervenir en el camp escolar, dintre un pluralisme de matisos, correspon a la llibertat d'opinió i d'associació dels ciutadans i és en aquest camp que s'ha de plantejar. Podrà pertànyer, doncs, a un grup de ciutadans catòlics (siguin laics o religiosos), però no pertany a l'Església jeràrquica ni a la comunitat de fe com a tal. En tot cas, interessa reivindicar-lo per a tothom en una autèntica igualtat d'oportunitats.

d) Sense negar, doncs, en cap moment, el dret dels cristians a fer escoles d'inspiració cristiana i el dret dels pares cristians a portar-hi els seus fills —i sense desconèixer el risc d'estatificació (a no confondre amb la socialització) que ens amenaça actualment en aquest camp—, opino, tanmateix, que és urgent que el testimoni cristià en el camp de l'ensenyament s'exerceixi a l'interior del muntatge escolar normal de la societat. Vull dir, que els infants cristians vagin a les escoles (públiques i privades) on va tothom, que els pares cristians hi prenguin les responsabilitats que els escauen com a pares i que els mestres cristians —religiosos o laics— hi treballin juntament amb els altres mestres.

e) Els problemes del sector escolar als quals l'Església i els cristians no sabríem tancar els ulls són avui importants i **prou** decisius en la construcció de la ciutat del demà que tots desitgem perquè la presència cristiana, indefugible, hagi d'atacar el cor de la qüestió; és a dir, les seves dimensions socials i estructurals: escola democràtica i alliberadora amb igualtat d'oportunitats per a tothom.

Josep M. Totosaus

ESGLÉSIA I CIUTADANIA

El tema de fons d'aquesta comunicació ja fou tractat llargament i profunda per mossèn Carrera en la conferència inaugural d'aquesta trobada. Per això no us estranyeu que jo només em ceyeixi a tres consideracions breus i d'un interès ben relatiu.

1. La primera és una senzilla informació històrica sobre el problema. Ara fa precisament cinquanta anys hi hagué una polèmica entre el pare Miquel d'Esplugues i Antoni Rovira i Virgili que aparegué a «Estudis Franciscans» (gener-febrer de 1925) i a «Revista de Catalunya» (abril de 1925) sobre aquest tema i que es presta encara avui a unes reflexions ben altra cosa que arqueològiques.

A propòsit d'un treball del primer sobre Pau Claris i la seva intervenció en la revolta catalana del 1640 que Rovira havia publicat el desembre de l'any anterior («R. de C.», núm. 6), el pare Miquel va fer tota una exposició del seu pensament sobre la intervenció dels capellans en els afers polítics. En nom d'una visió del sacerdoci com a consagració «absoluta» a Déu i d'unes consideracions de psicologia, el franciscà rebutjava tota intervenció dels clergues en l'acció ciutadana.

La resposta d'Antoni Rovira i Virgili —*Clerecia i ciutadania*— és exemplar en molts aspectes i encara avui es presta a consideracions que són prou interessants. Essencialment el seu pensament es pot resumir en aquests paràgrafs:

«No és cap mal, ben al contrari, que la clerecia s'interessi pels problemes polítics i socials, que els conegui, que intervingui en el comunal camp de la ciutadania. Però si el clergue va a la política, ha de portar-hi, no pas el seu aspecte sacerdotal, no pas l'ordenació sagrada, sinó únicament aquell amor al poble i a l'ideal que ha de tenir l'home de totes les professions i de totes les ordenacions i de tots els hàbits.

»No és admissible que en el terreny polític, un capellà, un frare, un bisbe o un abat, tinguin una intervenció o una influència deguda a llur caràcter eclesiàstic. Però crec que poden tenir, i que en el món d'avui han de tenir, tots els drets de ciutadania. La for-

ma i mida de l'exercici d'aquests drets és cosa que cadascú d'ells ha de triar i determinar; però jo, demòcrata, no puc desconèixer-los ni limitar-los. En el terreny polític he d'ignorar que un ciutadà sigui clergue o laic. Per a mi, un clergue és, com a ciutadà, un ciutadà com els altres, amb tots els drets i amb tots els deures generals, sense cap immunitat especial i sense cap restricció particular.

»Allò que cal combatre és la immixtió del clergue com a clergue dins la política, l'entrada de consideracions d'ordre eclesiàstic —no dic d'ordre religiós— en l'orientació i en la direcció dels moviments polítics dels nostres dies. Dins la política no es pot concedir cap autoritat especial al clergue, ni ell ha d'invocar la pròpia investidura o l'autoritat eclesiàstica per sostenir una acció política... Sense haver de renunciar a la política i a l'acció pública, el clergue, si vol intervenir en aquestes activitats, ha de fer-ho d'una manera que no estigui en **contradicció interna ni externa** amb la seva missió espiritual.

»Si inconvenients hi ha en aquesta actuació, seran per part de l'Església. Per part de la política democràtica no n'hi ha cap. I com que jo sóc home de democràcia i no pas d'Església, no puc veure cap mancament ni cap desmèrit en la correcta intervenció ciutadana dels clergues. Respecto, en tot sacerdot, el seu ministeri. Però no renuncio a l'home, al patriota, al ciutadà que hi ha dessorat.» (*loc. cit.*, pp. 329-330)

Tota aquesta polèmica —i d'una manera especial la posició de Rovira i Virgili— es presta a múltiples consideracions, unes anecdòtiques i les altres categòriques.

Per exemple, jo voldria subratllar-ne una que no té massa importància però que ens podria portar molt enllà. Quan, ara fa tres anys, em vaig trobar amb aquests textos, me'n vaig endur una gran sorpresa. Com podeu suposar, el tema em preocupa personalment des dels meus anys de Seminari i ha estat sovint objecte de conversa i discussió. I encara avui m'és una qüestió apassionant. Tenia la impressió de tractar un tema nou, com aquell qui diu sorgit arran del Concili. Imagineu-vos, doncs, la meua sorpresa en descobrir que fa cinquanta anys, en el meu país, era discutit públicament des d'una perspectiva ben nova: de fora estant de l'Església.

La posició de Rovira i Virgili m'illuminava un aspecte que jo endevinava confusament i que em sembla decisiu. És el que desitjaria tractar en aquest primer punt de la meva comunicació.

Sempre que es tracta la qüestió, es fa des d'un condicionament sociològic que, en certa manera, corromp tota la disquisició teològica amb què se sol disfressar. Aquest condicionament té un nom ben concret: *clericalisme*. (I, si ho voleu agafar per l'altre cantó, anticlericalisme.)

M'explicaré: la nefasta intervenció dels eclesiàstics en el món dels afers ciutadans ha partit sempre d'uns plantejaments clericals. A favor de les seves particulars opcions polítiques han fet servir sempre la seva condició de «clergues», de «pastors». I això després d'haver convençut els altres que són «ouvelles» i que, per tant, els toca de seguir, amb obediència de ramat, el camí que se'ls assenyala.

Quan es nega al capellà la possibilitat d'intervenir en la vida ciutadana, es fa sempre en nom d'un puritanisme que en el fons no vol renunciar a aquesta situació de privilegi. Per comptes de crear una comunitat cristiana madura, capaç de dissentir de les opcions polítiques dels seus caps, es prefereix que el capellà no s'emboïgui (?) massa per poder així mantenir la seva condició d'home excepcional.

Quan, des de l'altre cantó, es crida també contra els capellans que no s'inhibeixin de les responsabilitats ciutadanes, es fa amb els mateixos arguments que apareixen sovint tan purs i «evangèlics». En el fons ni els uns ni els altres no acabem d'admetre la possibilitat d'una ciutat nova en la qual, pel fet del ministeri sacerdotal, no se'ns converteixi en uns éssers de decisiva importància.

Ho voldria dir amb paraules molt simples. No em penso pas que avui quedi gairebé ningú que es vegi obligat d'acceptar les meves opinions sobre geografia, lingüística o biologia pel fet que jo sóc capellà. Doncs bé, hem d'arribar a crear una Església on ningú no es vegi obligat de cap manera d'acceptar les meves opinions polítiques perquè jo sóc capellà.

Arribar a aquest punt és, ja ho reconec, sobretot una tasca interna de les comunitats cristianes, però, donades les circumstàncies del país, interessa tothom que s'acompleixi aviat. Tots hi sorti-

riem guanyant. És l'únic camí per a arribar a una normalitat de vida sacerdotal i a un món prou madur i adult que ha conquerit la seva plena autonomia. L'autonomia que, per altra banda, els mateixos textos del Concili reconeixen teòricament.

2. La segona consideració que voldria fer va també per aquest cantó, però no té el mateix punt de partida, ni la mateixa inflexió.

El punt de partida és un fet ben actual: la processó del Corpus que celebràvem fa ben poc. La televisió va donar-hi prou relleu, i la premsa també, perquè ens hàgim de reduir a l'anècdota gironina.

Els conflictes, latents o explícits, que es manifesten cada any quan floreix la ginesta són expressió d'un problema real que no es pot ajornar. Aquest problema es formula d'una manera molt ràpida: l'Església del país viu en un estat de *Cristiandat*. Jo diria que no és simplificar res reconèixer que tot rau en aquest punt. Vivim en un Estat confessional, en una ciutat que confon els seus límits amb els de l'Església. Mentre això no es posi en entredit no ens en podem sortir. Els actes d'«Església» seran actes ciutadans i, per tant, els voldran presidir les autoritats ciutadanes. La situació actual, a què hem arribat per no voler revisar els principis, ja és grotesca. Hem convertit l'Eucaristia en un reclam turístic més.

Jo comprenc molt bé que les autoritats no vulguin renunciar, donats els seus pressupòsits polítics, a aquest maridatge amb l'Església. És ella qui no hauria de voler-lo mantenir ni un dia més i aplicar en política el rigor que aplica a l'adulteri en el matrimoni.

Jo, home d'Església, m'interrogo des d'aquest punt de vista sobre la ciutat de demà. I la resposta és clara: vull una Església lliure en una ciutat lliure. Vull una Església que pugui recuperar la seva presència profètica i crítica enmig d'una ciutat d'homes lliures, on sigui realment testimoni de la fe en Jesucrist i res més.

I això sí que no és només un problema intraeclesial. Es veu ben clar. Ni es tracta d'una qüestió de neorestauracionisme. Es tracta de concebre la ciutat en unes dimensions —polítiques— ab-

solutament renovades, on les relacions entre els ciutadans no siguin de cap manera les del món on vivim.

3. Encara que ben segur les exigències de brevetat d'una comunicació no m'han permès d'explicar-me amb tota claredat i precisió, vull creure que els dos primers punts que acabo d'exposar són suficientment explícits:

a) La construcció de la ciutat del demà exigeix a l'Església una sèrie de reformes internes que han d'afectar sobretot les relacions a l'interior de la comunitat eclesial. L'aportació que, en aquest sentit, es pot fer des de fora és prou important com perquè hi estiguem constantment atents.

b) La construcció de la ciutat del demà significarà també necessàriament uns canvis en les relacions de l'Església amb aquesta ciutat nova.

La pregunta que em voldria fer en aquest tercer punt, i que només podré respondre en unes línies molt esquemàtiques, és aquesta: què pot aportar l'Església en aquesta construcció de la ciutat del demà?

Encara que el procés de centralització de poders que se'ns ha descrit en la darrera ponència amb referència a l'Estat també s'ha produït en l'Església, no ha arribat encara a un grau tan intens ni decisiu. La teologia de l'Església local, que actualment es renova, pot contrabalançar el procés que, segons com, trobaria un bon reforç en la constitució de les Conferències episcopals. Amb tot, no hi ha dubte que l'antiga autarquia diocesana i parroquial desapareix o es troba en un moment de substancial modificació. Suposo que us interessa ben poc el complex problema teològic que s'amaga darrera d'aquesta qüestió. En canvi, sí que deu ser important de subratllar-lo en tant que això significa que no podem parlar massa absolutament de les relacions Església-ciutat sinó que també hem d'eixamplar el marc de consideració del problema.

Però, abans de tirar endavant, ens hauríem de preguntar quina és l'ampliació correcta d'aquest marc. Perquè aquí tenim un problema que no podem passar per alt, i que hem de respondre amb una certa rotunditat: la Conferència episcopal catalana. En aquesta mútua interdependència de l'Església a què em referia, hi

ha un organisme decisiu, que cada dia té més pes: la Conferència episcopal espanyola. Les reunions dels bisbes de la Tarraconense van pràcticament sempre a remolc del que es decideix a Madrid on el cardenal Enrique y Tarancón marca el camí del futur. I aquest camí està mancat, d'un cantó, de fermesa decidida en favor del canvi; i, de l'altre, ignora la diversitat de les Esglésies locals. (Això entre altres coses tant o més importants.)

Aquí vivim dos problemes que només una Conferència episcopal profundament catalana pot envestir:

— la guerra, d'on sorgí l'Església actual del país, té unes significacions peculiars a Catalunya que no podem, sense més ni més oblidar. Aquest fet que ens condiciona de cara al futur exigeix una actitud explícita de l'Església del país. Si no posa tot el seu pes en la balança d'una autèntica reconciliació, si no assumeix de dalt a baix el significat del cardenal Vidal i Barraquer, si no s'obre sincerament a una perspectiva renovada i renovadora de futur, jo no veig com podrà col·locar-se evangèlicament en la ciutat de demà.

— la peculiaritat nacional del nostre poble que ha hagut de suportar durant tants anys, a nivell de jerarquia episcopal, una castellanització —i no només de llengua— intolerable. Si no s'assumeix de dalt a baix el fet català, des d'una perspectiva nova, també podrem plegar. I aquí no em puc estar d'indicar un perill cert. El nostre clergat ha estat fidel al país en aquests anys. No m'atreviria pas a negar-ho. Però moltes vegades aquesta fidelitat no ha anat més enllà de la llengua i d'un cert enyorament dels planteigs torres-i-bagesians. Un diàleg real entre l'Església i el poble, les masses treballadores de Catalunya, encara és per encetar. I com que és aquí on es juga el futur de la «ciutat», és on es juga el futur de l'Església en la ciutat de demà.

Modest Prats

ANTOLOGIA

**FRANCESC - VICENÇ
GARCIA**

**«El Rector
de Vallfogona»**

(1579-1623)

«Estatura mitjana, blanc de color, ulls negres espiritosos, cabells crespats tirant a roig, com també la barba»: Així descriuen els primers biògrafs, els rectors de Banys i de Pitalluga, a Francesc-Vicenç Garcia i Saperà, un típic personatge siscentista tant en la seva vida com en la seva obra.

El nom que gairebé li és el nom, d'«El Rector de Vallfogona», podria donar a entendre la vida d'un home dedicat a la pastoral d'una vida tranquil·la de poble. Però Vicenç Garcia és tota una altra cosa: Ell fou un eclesiàstic del barroc, ple de contrastos com un aiguafort. Profundament creient, era un oportunista eixerit i versaire, amable amb les dones, àvid de prebendes i d'enasprar-se

sense gaires escrúpols en qualsevulla personatge qui li oferís un ascens, alhora que, després, com tots els Quevedos, Góngores, o en la versió laica, Racans, Maynards i totes les altres males herbes, desenganyat del món —el leit-motiv del barroc!—, podia refugiar-se en la seva solitud, lluny de les pompes mundanes, i, contrit i confés, clamar a Déu «des d'est catafal incògnit / en què condemnat a mort». Entretant, però, a Vallfogona, podem dir que només hi era quan no tenia altre remei. Però amb humor.

També la seva obra oscil·la, com la del seu més avinent contemporani, Quevedo, entre el poema greu religiós o el sonet més elegant de galania cortesana, en què obté nivells molt apreciables de poesia, i la sensualitat ratllant el procaç o àdhuc el to més descorrat, brut i escatològic, que, per desgràcia, és el que l'ha fet popular i una mena de penja-robes de tots els acudits i anècdotes llores que no saben a qui penjar-se.

I encara una altra contradicció: És l'home que ha escrit la millor poesia catalana del s. XVII; però, mentre un panorama sin-cronístic no sols de les grans literatures, sinó fins i tot de les petites literatures europees, ens deixa esterrecats davant l'espectacle, ens cal resignar-nos a festejar els dos segles i mig del nostre Vicenç Garcia, dient el «puix parla català, Déu li dó glòria», i, alhora, a llegir-lo amb la màxima precaució per a no ésser contaminats del seu llenguatge castellanitzat fins a la desnaturalització.

Si poc després de la seva mort, Calderón de la Barca l'homenatjà amb la seva admiració implícita, afusellant-li algun tema poètic, el millor homenatge modern al Rector de Vallfogona, **li ha estat tributat per Bartomeu Rosselló-Pòrcel** quan, en girar-se els poetes castellans de la generació del 27 envers Góngora, ell va girar els ulls cap a Vicenç Garcia i en va extreure un **barroquisme** deliciós en una llengua puríssima. I fou com si al tortosí que cantà el valencià Vergós, que fou patge de l'ex-bisbe d'Elna, que voltà Catalunya, de Lleida a Vic, de Vic a Barcelona, de Barcelona a Tarragona, de Tarragona a Girona, vingués a mancar-li l'homenatge de les Illes, i li fos retut.

Taules cronològiques

Dades biogràfiques

1579-80: Neix a Tortosa Francesc-Vicenç Garcia i Saperà,¹ el més fecund i popular dels poetes catalans del s. XVII.

1582: [Del 8 de gener d'aquest any és la partida baptismal d'un tal Francesc Garcia i Torres, la qual Sinesi Sabater i Lladó i Joaquim Rubió i Ors prengueren per la partida baptismal del Rector de Vallfogona; la qual, però, ja fou contestada pel canonge Corbella.²]

Dades històriques

1578: S'inicia per a l'or imperial que surt cap a Flandes, la ruta Madrid - Saragossa - Barcelona - Gènova.

1580: Felip II annexiona Portugal. A Vic, comença el mal-estar entre el bisbe, Pere d'Aragó, i el Capítol i la Ciutat, excomunicats per aquell. El virrei D. Francesc de Montcada, comte d'Osona, intervé a favor del veguer, contra el bisbe.

Breu papal en l'afer polític-monàstic del monestir de la Mercè de Barcelona.

Literatura i arts

1577: Fr. Jerónimo BERMÚDEZ, *Nise lastimosa i Nise laureada*.

Mor ZURITA. Neix QUEVEDO. Neix Franz Halz.

1581: Mor Bernal DÍAZ DEL CASTILLO. Neix RUIZ DE ALARCÓN. Amigó i Casserres comencen la Capella del Santíssim de Tarragona, obra de renaixement «romà».

Mor santa TERESA D'ÀVILA. Neix MAYNARD. Pere Blai i Jaume Amigó comencen l'església de la Selva del Camp, el millor exemplar renaixement de Catalunya.

1583: Moren TIMONEDA i Pey de GARRÓS. Neix Francisco de RIOJA. JOAN PUJOL concorre al Certamen marià de Barcelona.

1584: Neixen TIRSO DE MOLINA i SAAVEDRA FAJARDO. Neix Georg Rudolf Weckerlin.

Dades biogràfiques

En data desconeguda morí el pare de Garcia, essent aquest molt jovenet.

En data desconeguda la mare del poeta contragué nou matrimoni amb Pau Bono, llibreter de Tortosa, del qual matrimoni nasqué el germanastre del poeta Pere Bono, que, de gran, passarà dies a la rectoria de Vallfogona.

1595?: Segons notícies autobiogràfiques (Ed. 1703, p. 50),⁹ inicià els estudis eclesiàstics de «cap-i-gorrista»,

Dades històriques

1585: Greuges catalans a les Corts de Montçó: Inquisició, conflictes de Montserrat, pirateria, etc.

1588: Desastre de l'Armada Invencible.

Carta de sant Josep de Calasanç al virrei Manrique de Lara, denunciant concomitànies entre bandolers i hugonaus. El bandoler Minyó de Montellà roba diverses vegades or imperial de la ruta de Flandes.

1590: Alçament d'Aragó pels furs. Desfeta i ajusticiament de Juan de Lanuza, justícia major d'Aragó.

1592: Barcelona reorganitza les Fires d'intercanvi de moneda. Creix la immigració de francesos a Catalunya.

Literatura i arts

Neix William DRUMMOND.

1586: Neix Martin RUICKART.

1587: VIRUÉS, *El Monserrate*.

Moren Fr. Luis de GRANADA i BELLAUD DE LA BELLAUDIÈRE. Mor el Veronès. Caravaggio acaba l'aprenentatge. Neix BROWNE.

1589: ERCILLA, *La Araucana*. Mor MALÓN DE CHAIDE. Neixen RACAN i Esteban Manuel DE VILLEGAS.

1591: Moren S. JUAN DE LA CRUZ i Fr. LUIS DE LEÓN. Moren el senyor DE BARTÀS, el músic Palestrina i Gil Polo. Neix Fried. VON SPEE.

Moren MONTAIGNE i Auger GAILLARD.

1593: Neix George HERBERT.

1594: Mor el Tintoretto. Neix Poussin.

Mor TASSO. Mort de Pere GALESSTUS (Galès). Neix NIEREMBERG.

co és, de fàmul i company d'estudis d'un estudiant eclesiàstic noble. Segons testimonis d'època,⁴ fou cap-i-gorrista de D. Pere de Montcada, fill de D. Francesc de Montcada, comte d'Osona, vescomte de Cabrera i Bas, gran senescal de Catalunya i València, primer marquès d'Aitona, virrei de Catalunya (1580-81), casat amb Lucrècia Gralla, el fill dels quals fruí en la seva pubertat del Deganat de la Seu de Tortosa. Estudis d'humanitats, filosofia i teologia a la Universitat de Lleida, on va recitar la seva primera composició poètica datable, peça adulatora i de lluïment, en octaves reials, quintetes, lires, quartetes i sonet: l'«Oració Panegírica, que se recità en la Paheria de la ciutat de Lleida, amb motiu d'haver sigut elegit Rector d'aquella Universitat Literària en la persona de D. Felip de Berga i d'Aliaga, per la nació valenciana» (Ed. 1902, pp. 77-92). Felip de Berga ha de regir la universitat «des de l'Orient de sa puerícia sola», o sigui, que estem davant una altra prebenda donada a un noble adolescent, un Vergós.

1597: Atacs francesos a les fronteres i intent d'invasió rebutjat pels catalans.

1598: **Mor Felip II.** Puja al tron Felip III: Inici de la descomposició interior.

Francesc Robuster, passa de bisbe d'Elna a bisbe de Vic. Comença la pugna entre el bisbe i el Capítol.

1596: Neixen DESCARTES i James SHIRLEY. Pere Blai construeix la façana nova del Palau de la Generalitat de Barcelona.
Mor «el divino» HERERA.

Rubens és Mestre Pintor.

1600: Sardà, procurador del bisbe Robuster de Vic, assassina a Malla l'ardiaca de Vic, Pau Fabra. L'opinió pública n'acusa el bisbe. Comença el terrible malestar del pontificat, que haurà de viure Garcia.

El 1601, el virrei, duc de Feria, intenta concordar el bisbe i els canonges sobre l'assassinat de Malla. El 1602 batalla a trets entre els «cadells» albergats al Palau Episcopal i l'Albergueria (uns 200) i els ciutadans. Ferrit el fill del baró de Savasona. Llorenç de Junyent, en Comissió Apostòlica, posa suspensió i entredit al bisbe; el bisbe excomunica els canonges i posa en entredit la ciutat.

1602: El bisbe Robuster nomena vicari general de Vic, el Dr. Josep Sicart, que era catedràtic a Lleida. És molt possible que aquest nomenament tingui a veure amb l'arribada de Garcia a Vic.

1603: El bisbe Robuster, processat: De la informació, en surt que el bisbe era «cadell»; més, «el cadell gros», fins al punt que a la Plana de Vic, en lloc de dir «nyerros i cadells», diuen «nyerros i robusters». També el veguer es repenjava en els «cadells». El bisbe té bons defensors: l'arquebisbe de Tarragona, que fou virrei, Terés i el representant del rei Felip III davant la Santa Seu, l'igualadí Pere Franquesa, parent del bisbe. També és amic del bisbe de

1599: Única visita de Felip III a Catalunya: Corts. A França, matrimoni d'Enric IV amb Maria de Mèdici.

1601: Curta guerra de Savoia.

Mor Isabel d'Anglaterra.

A Catalunya, Llei de prohibició dels pedrenyals del virrei, l'arquebisbe de Tarragona, Joan Terés.

Mateo ALEMÁN, *Vida del pícaro Guzmán de Alfarache*. Neix el poeta Edmund SPENCER. Neixen Velázquez i Van Dyck.

Neix CALDERÓN DE LA BARCA.

Neix GRACIÁN.

Girona, comissionat per a la **nova informació**. A mitjan de l'any, bisbe i capítol inicien negociacions pacífiques. Aquest any, el poeta tortosí, Jeroni d'Heredia, a qui Garcia dedicà un sonet (Ed. 1902, p. 38), publicà a Barcelona «Guirnalda de Venus Casta y Amor enamorado».

1605: 24 de setembre, témpores, Garcia, familiar del bisbe Robuster, és ordenat sacerdot a la capella de la Rodona de la catedral de Vic. A partir d'aquesta data, consta familiar del bisbe i oficial de Secretaria.

1606: Cal dotar el familiar del bisbe amb una prebenda, segons els costums de l'època. Garcia és l'únic que encara no en té. El 6 de desembre queda vacant la Rectoria de Vallfogona, per mort del Rev. Pere Antoni Moragues. El 16 de desembre s'anuncia concurs. El dia de Nadal, Garcia trasllada la creu d'argent del bisbe Robuster a l'altar del Nadal de la catedral, on el bisbe anirà a oir missa. El 28 de desembre Garcia és elegit per unanimitat Rector de Vallfogona i, per tal que no hi hagi cap dubte sobre el privilegi, el bisbe escriu de pròpia mà el «Conferimus» i hi afegeix l'elogi: «En virtut de la ciència literària, claretat d'enteniment, honestetat de vida i costums i moltes altres qualitats amb què Déu N. S. tan pia i misericordiosament ha enriquit a la persona del Rev. Francesc Vicenç Garcia, pvre., de Tortosa, i volent Nos premiar sos serveis... venim en nombrar-lo Rector de la Cura i Escriptoria de Vallfogona, etc.» És clar que

CERVANTES publica la primera part del *Quijote*. MALHERBE arriba a la Cort de París. VAUQUELIN DE LA FRESNAYE, *Art poétique*.

Mor DESPORTES. Neixen CORNEILLE i Rembrand. Es construeix la façana barroca de St. Martí de Girona.

aquesta prebenda la tindria per treure'n les rendes i fer-la regir per «vicari».

1607: 9 de gener, Garcia pren possessió de la prebenda de Vallfogona. Hi actua de notari, el Rev. Maurici Vilaseca. Hi deixa de «vicari» Mn. Jeroni Alsina, i se'n torna a Vic, a exercir de familiar del bisbe i d'oficial de Secretaria.

Però tres mesos més tard, el 27 d'abril, mor el bisbe Robuster. Cau de la seva situació de privilegi el seu protector, l'igualadí Pere Franquesa, representant de Felip III davant la Santa Seu; Vicenç Garcia dedica un sonet a la seva caiguda: «Instabilitat de les honres mundanes, manifestada en Mn. Pere Franquesa d'Igualada» (Ed. 1902, p. 36).

L'11 d'agost Garcia testifica a Vic en un Procés Informatiu, sobre una creu d'argent obrada el 1606 per l'orfebre italià Melcior Guardini i que era propietat del bisbe Robuster; per aquest document sabem que en temps del bisbe Robuster Garcia tenia cura del parament de la capella del palau episcopal i que en aquesta data tenia vint-i-cinc anys.⁵

1608: Les coses devien pintar malament a Vic per a Garcia, el familiar del bisbe «cadell»; des del gener d'aquest any s'anà a refugiar a Vallfogona. Allí, es preocupa d'adquirir una imatge de santa Bàrbara per a la seva parròquia: Un testament del 10 de gener és la primera dada que tenim de la devoció de Vicenç Garcia per la santa. D'ací en avant tots els testaments de Vallfogona hi faran deixes.

Mor Francisco de MADRANO. Neixen ROJAS ZORRILLA i Paul GERHARDT.

Els inquisidors són exiliats fora del Principat. Conflictes entre autoritats catalanes i no catalanes.

La Marquesa de RAMBOUILLET comença a rebre al seu hôtel. St. Francesc de SALES, *La vie dévote*. Neix MILTON.

Amistat amb el comte de Savellà, D. Joan de Boixadors, emparentat amb els comtes d'Osona i amb els comtes de Montagut, el qual visita familiarment en la residència de Vallmoll, i cita en els seus versos (Ed. 1703, p. 87). Amistat amb Fr. Josep de Barberà, monjo i després abat de Santes Creus, el qual cita en els seus versos (Ed. 1703, p. 87). D'aquest any és la seva resposta en vers a la carta poètica d'Ocasi (Ed. 1902, pp. 43-50). Té de major domà la seva tia Joana Sociats.

1609: El 27 d'abril és a Vic per a assistir al Sínode diocesà que el nou bisbe Onofre Reart inaugura el 29 del mateix mes; hi assistí per si i per poders del rector de Segura atorgats davant el notari de Verdú, Bernat Pou. Al revers d'un document del Sínode, hi estampà de pròpia mà un parell de redondilles (són les de l'Ed. 1840, n. XX, p. 61).

Per comanda de Fra Bartomeu Desbrull, prior de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1603-1614), senyor jurisdiccional de Vallfogona, rep i atén el bandoler «nyerro», En Perot Rocaguinarda, el qual admirà; a ell dedicà un sonet (Ed. 1902, p. 36): De familiar del bisbe «cadell», ens passa a tenir relacions amb el més destacat dels bandolers «nyerros». Què passa? Alerta amb alguna dada del 1610.

1610: El governador de Catalunya visita el Consell de la ciutat de Vic, on hi havia tensions entre el veguer i els de la Unió (base del que serà la Santa Unió contra els

Expulsió dels moriscos de València.

Jeroni Pujades, *Crònica universal del Principat de Catalunya*, I vol., en el qual hi ha el sonet introductori que conté el famosíssim vers, tan aplicable a Garcia, «puix parla català, Déu li don glòria».

Honoré d'URFÉ, *L'Astree*. Neix Paul Fleming.

Assassinat d'Henric IV per Ravaillac. Regència de Maria de Mèdici.

Mor Juan DE LA CUEVA. HARDY, *Marianne*. Galileu publica *Sidereus nuntius*.

bandolers): Consta que Perot Rocaguinarda havia entrat a la ciutat i havia estat al palau episcopal del bisbe Onofre Reart. El 2 d'agost Garcia és a Girona a rebre el segon dels cinc premis literaris que D. Jaume d'Agullana, conseller de Catalunya, ofería en un Certamen literari en ocasió de la beatificació de sant Ignasi de Loyola, que guanyà amb la glossa «A sant Ignasi de Loyola» (Ed. 1902, p. 50). En ocasió d'aquestes festes, però no pas concurrent a premi, escrigué el romanç «Lo Certamen poètic de Girona», que comença «Una nimfa de Segarra» (Ed. 1902, p. 69). A primers de setembre és de nou a Vallfogona.

Aquest any fou elegit bisbe de Barcelona, el prior de Sta. Anna de la mateixa ciutat, D. Joan de Montcada, germà de D. Francesc de Montcada, virrei en 1580-81, que morí el 1594, i oncle de l'actual comte d'Osona i marquès d'Aitona D. Francesc II de Montcada, casat amb Margarida d'Aragó i Castre, baronessa d'Aljafarín, i de l'amic de Garcia, el degà de Tortosa D. Pere de Montcada. Entre el 1610 i el 1612 Garcia fa grans estades a Barcelona, a la cort literària del bisbe Montcada que tenia àdhuc un petit orgue per a les vetllades, estades que provoquen els retrets que no és mai a Vallfogona, que li etziba en vers el rector de Vallbona (Ed. 1840 Suplement; Ed. Lòpez, p. 56).

1612: El mes d'agost, deixada la parròquia encarregada a

1611: Perot Rocaguinarda s'acull a un indult i se'n va amb els Terços reials a Itàlia.

Mor BERTAUT. Fray Diego DE OJEDA, *La Cristiana*. Neix Francisco Manuel de MELO.

GÓNGORA, *Fábula de Polifemo y Galatea*.

Fr. Dalmau Sullà, de l'orde de Predicadors, acompanya el degà de Tortosa, Pere de Montcada, que com a procurador del seu oncle, el bisbe Joan de Montcada de Barcelona i en nom d'aquest, pren possessió de l'Arquebisbat de Tarragona. Encara acompanyava l'arquebisbe durant els fets que s'esdevingueren a la vila de Constantí el 7 de setembre entre l'arquebisbe i el cònsol en cap de Tarragona, que originaren plet de protocol i que Garcia narra en un sonet (Ed. 1902, p. 27). Narra també en crònica en vers (Ed. 1902, pp. 14-15) un temporal d'aigua que s'esdevingué durant la **travessia en nau de Barcelona** a Salou, mentre acompanyava a Tarragona, amb l'excusa de les festes de Sta. Tecla, però, de fet, per resoldre els problemes entre l'arquebisbe i els cònsols, el virrei de Catalunya, marquès d'Almazán, amb l'esposa i tres filles, acompanyats del duc de Cardona, de Donya Margarida de Castro i de Cervelló, l'esposa del comte d'Osona D. Francesc II de Montcada i, per tant, neboda **de l'arquebisbe, de Donyana** (¿potser l'amiga del fill de Pere Franquesa?), de l'abat de Galligans i d'altres. La gestió devia ésser satisfactòria, car l'arquebisbe féu l'entrada triomfal a Tarragona, com narra Garcia en un sonet (Ed. 1872, p. 48) i el 15 de febrer de 1613 inaugurà el Concili Provincial. Segons els primers biògrafs, durant aquest temps l'arquebisbe hauria retingut Garcia a Tarragona encomanant-li l'ordenació de l'Arxiu. El cert és que és absent de Vallfogona fins a mig desembre.

1614: 17 d'agost, el rector, Garcia, el batlle i els jurats de Vallfogona, acompanyats de joves del poble, fan una capta per començar les obres d'una capella que es vol edificar dedicada al culte de santa Bàrbara. Les donacions principals provenen de Fr. Nicolau Cotoner, comanador de l'orde de Sant Joan de Jerusalem.

No sabem la data exacta, però mentre es construïa aquesta capella morí el famós escolanet, a qui gravà l'epitafi en vers el Rector sota la pica de l'aigua beneïta (Ed. 1902, p. 120).

Llegeix a Barcelona «A Santa Teresa» (Ed. 1902, 113) en les festes de la beatificació de la santa.

1615: Un vers de les dècimes «Desengany del món» («revelant quant ha suat / ma corona deu anys ha») (Ed. 1902, pp. 96-106) permetria datar-les en aquest any, el desè després de l'ordenació. Les estrofes 40 i 41 ens permeten saber que en aquesta data viuen amb ell la seva tia Margarida Velasca amb la seva filla Caterina, la qual, segons els versos, devia tenir «set o vuit anys». Serra i Vilaró situaria en les mateixes dades la tirada anterior «Engany del món» (Ed. 1902, pp. 93-94) i d'una expressió n'inferiria la data en la qual, segons els primers biògrafs, hauria estat condemnat per la inquisició (l. c., pp. 38-39).

1613: Concili Provincial de Tarragona: Constatada la misèria del país, les concomitancies entre bandolerisme i sacrilegis.

Moren Lupercio Leonardo de ARGENSOLA i REY DE ARTIEDA. Neix CRASHAW.

Mor Matco ALEMÁN. VÉLEZ DE GUEVARA, *El diablo cojuelo*. Mor el Greco.

Beatificació de santa Teresa d'Àvila. El bisbe de Vic escriu: «Els bandolers són més senyors de la terra que no el rei.»

Maria de Mèdici fa edificar el Palais de Luxembourg. Neix a Barcelona en data incerta Francesc FONTANELLA.

Dades biogràfiques

1616: [Es representa a Barcelona la comèdia *El cortès bandolero*, en la qual els barcelonins veien un elogi de Perot Rocaguinarda. Serra i Vilaró (l. c., p. 17) suposaria que era obra de Vicenç Garcia, com també pretén atribuir-li el *Quixot d'Avellaneda*.] És més cert que a la darrereria d'aquest any o a la primavera del següent escrivia la *Comèdia de Santa Bàrbara* (Ed. 1703, pp. 201-313).

1617: 16 de maig, inauguració de la nova capella de Santa Bàrbara de Vallfogona. Predicà Garcia. Oficià el seu amic Fr. Josep de Barberà, abat de Santes Creus, assistit del Dr. Josep Sicart, l'antic catedràtic de Lleida i després vicari general de Vic i actualment degà d'Igualada, i del P. Joan Nadal, prior de St. Domènec de Ciutadilla. A la tarda es representà la *Comèdia de Santa Bàrbara*, del gènere del teatre de sants, i hi intervingueren més de 40 personatges, música i compar-sa. Per a memòria féu gravar una gran làpida en la capella.

Dades històriques

Victòria naval contra els turcs a les mars de Caramània.
Gran repressió del duc d'Albulquerque contra els bandolers: moren Tallaferro dels nyerros i Trucafort, cap dels cadells, i altres molts bandolers.

1617: Mort de Concini. Fi de la regència de Maria de Mèdici, a França. Govern teòric de Lluís XIII, amb Luynes.

1618: Comença la guerra dels 30 anys, amb la defenestració de Praga.
A causa de l'empresonament de Joan de Queralt, esclata la contesa entre la Diputació i el Consell Reial sostingut pel virrei Manrique de Lara.

1619: Francesc de Gilabert, *Discurs sobre les obligacions dels qui representen el cor de Catalunya*.

1620: El Mayflower. Esvalot de la Cinquena.

Literatura i arts

Mor CERVANTES. Moren SHAKESPEARE i BEAUMONT. Neix Andreas GRYPHIUS.

Mor Sir Walter RALEIG. G. DE CASTRO, *Las mocedades del Cid*. ESPINEL, *Vida del escudero Marcos de Obregón*. Neixen MORETO i LOVE-LACE. Mor Pérez de Hita.

LOPE DE VEGA, *Fuenteovejuna*. Neix Philip VON ZESSEN. Kepler edita *Harmonices mundi*.

1620-25: LOPE DE VEGA escriu *El mejor alcalde el Rey* i *El caballero*.

1621: El 13 de febrer, D. Pere de Montcada, degà de Tortosa, pren possessió de la mitra de Girona. El 12 de març, Garcia, deixant regent nomenat de la parròquia de Vallfogona a Fr. Llorenç Mestre, surt cap a Girona per exercir de secretari del nou bisbe. El 6 de maig, per encàrrec episcopal, predica l'Oració fúnebre per Felip III en les exèquies reials que se celebren a Girona, a la catedral.

Però el desembre del mateix any mor el bisbe **protector** i Garcia a la darrerria de desembre torna a refugiar-se a Vallfogona.

1622: Publica l'Oració fúnebre de Felip III, a Barcelona, impresa de Jeroni Margarit, i la dedica, segons el mateix Garcia per manament abans de morir del bisbe Pere de Montcada, amb prou garneueria, al germà del bisbe, D. Francesc II de Montcada, segon marquès d'Aitona, comte d'Osona. No sabem si és que la dedicatòria va fer l'efecte volgut, però el cert és que pel mes de març desapareix novament Garcia de Vallfogona, deixant-hi encara de regent Fr. Mestre. Fou ara i no pas abans que es doctorà en Teologia, no sabem si a Madrid o a Saragossa. En efecte, a partir del 4 de novembre Fr. Mestre canvia el tractament en les anotacions sempre i sistemàticament i li dona tractament de doctor. És en aquest temps on cal situar el seu viatge a Madrid prou novellat pels primers biògrafs, els rectors de Banys

Temptativa d'anul·lar l'estol de la Generalitat. Mor Felip III. Puja al tron Felip IV; privat el comte-duc d'Olivares. Guerra contra Holanda.

Canonització de sant Ignasi de Loyola, sant Isidre i santa Teresa d'Àvila.

ro de Olmedo. Ribalta pinta *El Beat Ramon Llull*. Bacon publica *Novum organum*.

Neixen LA FONTAINE i Maria MARVELL.

Neix MOLIÈRE, SOREL, Francion. Neix VAUGHAN.

i Pitalluga, que, com a homes del s. XVIII, no podien imaginar un poeta important que no fos a la Cort de Madrid. Allí s'hauria relacionat amb Lope de Vega i haurien tingut lloc les intrigues de Cort fins a arribar a ser emmetzinat a Saragossa. Tant o més important que la novel·la dels primers biògrafs, un altre fet fa pensar en la possibilitat d'un cert èxit a Madrid: i és el fet que Calderón de la Barca, que en aquesta data, als seus 21 anys, obtingué el primer premi com a poeta en les festes de Sant Isidre de Madrid, anys més tard utilitzés idees de la seva obra. Amb tot, Calderón pogué conèixer els versos de Garcia a Catalunya, ja que el 1640, durant la guerra dels Segadors era a Catalunya, i concretament a Cambrils amb les tropes del comte-duc. D'aquest temps serien els altres versos madrilenys des d'on enyora Catalunya.

1623: El 2 de gener, Garcia és, de nou, a Vallfogona. A la primeria de juny consta malalt, fins al punt que té regent. L'inici d'un manual és prou explícit: «Manual dels Capítols, Testaments i Debitoris que prendrà Mn. Pau Martí pvre. regint la Cura de Vallfogona per lo molt reverend Doctor Vicenç Garcia estant malalt en lo llit, començant als 15 de juny de 1623.»

Durant els mesos de juliol i agost, hi inscriu encara Garcia algunes partides amb mà tremolosa. D'aquesta època han de ser els seus últims versos «Des d'est catafal in-cògnit / en què sentenciat a mort», que restaren inèdits fins al 1840 en què són inclo-

First Folio de les Obres de SHAKESPEARE. Jeroni FERRER DE GUISONA, *Selva de Sentències*. Velázquez, pintor del rei.

sos en l'Edició Torner.

El dia 31 d'agost signa testament. I mor, als seus quaranta quatre anys, el dia 2 de desembre.

1627: Primera estada de Felip IV a Barcelona, en la qual els primers biògrafs suposaven l'encontre de Garcia amb el rei, que se l'hauria endut a Madrid a la Cort. Però Garcia fa tres anys que és mort.

1624: Richelieu president del Consell de França.

1625-26: Velleitats dels rossellonesos per a formar Diputació pròpia.

Corts catalanes de Felip IV, inspirades per Olivares. Ofensiva sortida precipitada del rei. Comença el malestar que explotarà el 1640.

1628: Andreu Bosc, *Títols d'honor de Catalunya*.

1629: 19 d'octubre, el «Visca la Terra!».

1630: Francesc II de Montcada, governador als Països Baixos intercedeix prop d'Olivares demanant una certa autonomia pels belgues. Caiguda del comerç americà.

1632: Represa de les Corts del 1627.

1635: Espanya guerra amb França.

Mor el P. MARIANA. BALBUENA, *El Bernardo*. BALZAC, *Lettres*. Neix Angelus SILESIUS.

1625: Miquel Ferrando DE LA CÀRCER, *Tractat dels vicis i mals costums de la present temporada*. Martí d'Albària projecta la façana de la catedral de Tortosa. Mor John FLETCHER. Ph. MASSINGER escriu *A New Way to Pay Old Debts*.

Mor GÓNGORA.

Neix el quietista Miguel de Molinos. Entre 1628-33 J. FORD escriu *The Broken Heart* i *This Pity She's a Whore*.

TIRSO DE MOLINA, *El burlador de Sevilla* i *El convidado de piedra*.

1631: Mor John DONNE. Neixen Locke i Spinoza. Neix Vermeer de Delft.

1633: Neix BRAUNSWIG. CALDERÓN, *La vida es sueño*.

- 1636: Neix KNORR VON ROSENROTH. *El conde-nado por desconfiado*, atribuït a TIRSO DE MOLINA. CORNEILLE, *Le Cid*.
- 1638: Mor Guillem ADER.
- Neix RACINE.
- 1639: Condé ataca el Rosselló. Setge de Salles. L'eixut.
- 1640: Corpus de Sang i guerra dels Segadors (1640-52) i de Portugal.
- Francesc FONTANELLA escriu *Amor, fermesa i porfia*, intent de renovació del teatre català en barroc culte. ROJAS ZORRILLA, *Del rey abajo ninguno*.
- 1641: Setge de Barcelona. Mort de Pau Claris. Independència de Portugal. Lluís XIII comte de Barcelona.
- Francesc FONTANELLA, *Panegíric en la mort de Pau Claris*.
- 1642: Mor Richelieu. Mazarini.
- Mor Daniel LE SAGE. CALDERÓN, *El alcalde de Zalamea*.
- 1643: Mor Lluís XIII. Minoritat de Lluís XIV. Guerra civil a la Gran Bretanya. Rocroy. Cai-guda del comte-duc d'Olivares.
- 1645: Congrés de Munster.
- 1646: Alçament de Sicília.
- J. ROTROU, *Saint-Genest*. Neix Leibniz.
- 1647: Revolta de Mas-saniello a Nàpols.
- 1648: Pau de Westfàlia. La «Fronde» a França. Felip IV reconeix la independència d'Holanda.
- Mor Joan-Guerau d'ASTRÓS. FONTANELLA, *So-net en la mort de Nise*.
- 1649: Mor Peire GOU-DOULÍ, poeta del Llen-guadoc. Mor CRASHAW.
- 1650: Neix el pintor Jacint Rigau i Ros.
- 1651: Setge de Barcelo-na per Felip IV.

1652: Rendició de Barcelona, salvades les llibertats de la terra.

1657: Aliança de Mazarrini i Cromwell contra Espanya: batalla de les Dunes.

1658: Pau dels Pirineus.

1660: Partió definitiva a Llívia: Mutilació de Catalunya. A Anglaterra restauració amb Carles III.

1661: Lluís XIV, rei de França.

1665: Mor Felip IV. Carles II: Regència de Marianna d'Àustria; Nithard.

1668: D. Joan d'Àustria arriba a Barcelona.

1672: Guerra franco-holandesa i intervenció espanyola (1672-78).

1673: Guerra de la Gran Aliança.

1675: Carles II rei d'Espanya.

1678: Pau de Nimega.

1681: Feliu de la Penya, *Discurso político*.

1692: Es crea a Barcelona la «Junta» per a endegament de la indústria.

FONTANELLA redacta *Lo desengany*. L. VÉLEZ DE GUEVARA, *Reinar después de morir* (edició pòstuma).

Francesc FONTANELLA, vidu i exiliat al Rosselló, professa dominicà. 1659: MOLIÈRE, *Les précieuses ridicules*.

Francesc FONTANELLA, ordenat sacerdot, escriu les *Octaves devotes*.

1663: Mor Lluís BARON.

MOLIÈRE, *L'avare*.

1670: RACINE, *Britannicus*.

Mor Nicolau SABOLY.

Mor Thomas STANLEY. 1680-85: Mor FONTANELLA a Perpinyà.

1685: Neixen J. S. Bach i Händel.

Mor Guerau BEDOUT.

1700: Any d'una primera edició massa discutida de les obres de Vicenç Garcia. La defensa TORRES AMAT, *Dic. Escr. Cat.*, p. 272. La rebutja, per fraudulenta, M. DE RIQUER, *Hist. Lit. Cat.*, III, 625, 4.

1703: Primera edició de les obres de Francesc-Vicenç Garcia, per l'Acadèmia dels Desconfiats de Barcelona: LA ARMONIA DEL PARNÀS, *més numerosa en les poesies varies de l'Atlant del cel poètic, lo Doctor Vicenç Garcia, etc.* Aquesta edició inclou la biografia escrita pels primers biògrafs: «Rector dels Banys» [Joaquim Vives], «Rector de Pitalluga» [Fr. Manuel Vega, monjo de Ripoll] i «Rector de Bellesguard» [Joan de Gualbes], que cal que sigui utilitzada amb molta precaució, ja que contradiu moltes de les notícies històriques certes. Cf. TORRES AMAT, *Dic. Escr. Cat.*, 272.

1701: Mor Carles II. Felip V de Borbó. Corts Catalanes.

1704: Barcelona es defensa contra Darms-tadt.

1705-11: Barcelona torna a ésser Cort reial sota el primer Carles III, l'Arxiduc d'Àustria.

1694: Neix VOLTAIRE.
Mor John DRYDEN. Neix James THOMSON.

NOTES

1. Contra el segon cognom, Torres, segons la falsa partida de baptisme del 1582 (cf. nota següent), el canonge Ramon CORBELLÀ (*Un vallfogoní*, Mostra 1902, p. 3) ja havia fet argument, entre d'altres, d'un escut del Rector de Vallfogona que hi ha en la capella de Santa Bàrbara d'aquella parròquia: En efecte, hi ha un lleó (Vincentius), una garsa (Garcia) i la garsa està sobre una muntanyeta feta de penyes que no te res a veure amb Torres. Actualment són destruïts els llibres de Vallfogona (1936), però el mateix Corbella s'havia dedicat a extreure (1. c., p. 3n3) dels llibres de compliment pasqual els noms dels parents del rector que feien estada a la rectoria. Els cognoms de les dones no serveixen (ties Joana Sociats i Margarida

Velasca) perquè en aquesta època sempre eren anomenades pel cognom del marit, que és la mateixa raó que ens fa inútils els documents referents a la mare del poeta. Ara bé, entre els parents varons, hi consta un tal Pere Saperà, passamaner de Tortosa. I aquest cognom sí que lliga perfectament amb la muntanyeta feta de penyes que hi ha sota la garsa de l'escut, ja que el cognom Saperà equival a «Sapera (la pedra)»: Cf. DCVB, a la veu «Sapera». No resolíja tampoc el problema la lectura que féu Eduard Màrquez i Aliet sobre el mateix document del 1582, segons la qual el cognom seria Tordas, d'on SERRA I VILARÓ, p. 6, en voldria treure el «*Licenciado de Tordesillas*» de l'«Avellaneda».

2. Cf. *Un vallfogoní*, Mostra 1902, pp. 2-3; SERRA I VILARÓ, 1964, pp. 5-7, i, sobretot, la datació documentada en E. JUNYENT, *Una creu del bisbe Robuster i el Rector de Vallfogona*: «Ausa», 42 (1962) 306-308.

3. Les edicions de les obres de Vicenç Garcia:

Ed. de l'Acadèmia dels Desconfiats. Barcelona 1700? (fraudulenta?).

Ed. de l'Acadèmia dels Desconfiats. Barcelona 1703. Conté la biografia dels «rectors de Banys i Pitalluga».

Ed. Torner. Barcelona 1820.

Ed. RUBIÓ I ORS-GAU; *Biblioteca Catalana*. Barcelona 1840.

Ed. Roger. Barcelona 1845, reedició ampliada de la del 1820.

Ed. Granell. Barcelona 1856.

Ed. Lòpez. Barcelona 1887. Es diu arreglada sobre la del 1700.

Ed. mostra Corbella. Vic 1889. Conté la biografia crítica de Mn.

R. Corbella, la més important sobre l'autor.

Ed. mostra *Un vallfogoní* [Mn. Corbella]. Tip. Sant Josep. Vic 1902, reedició amb la biografia ampliada.

Sobre els manuscrits, cf. J. RUBIÓ, *Literatura Catalana*, IV, pp. 557-566.

Hi ha una reedició de l'oració fúnebre en les exèquies de Felip III, cf. E. C. GIRBAL, *Una obra en prosa del popular poeta Dr. Francesc Vicenç Garcia, Rector de Vallfogona*. Ed. Llach. Girona 1882.

4. Cf. *Arxiepiscopologi de Tarragona*, Agrupació de Bibliòfils de Tarragona, Tarragona 1951, II, p. 172. Aquest i altres testimonis reportats per SERRA I VILARÓ, p. 8. Amb tot, cal fer observar que els Montcada d'aquesta època no viuen a Vic al castell de Montcada; són una família resident a Madrid que s'entesten a donar-se el títol de comtes d'Osona, títol que no té res a veure amb l'antic títol del Comtat d'Ausona inalienablement unit al Comtat de Barcelona i, per tant, inalienablement unit als comtes-reis de Barcelona. Sembla, doncs, que per aquest cantó no es pot trobar la raó de l'estada de Garcia a Vic. Si la influència dels Montcada li va donar la prebenda de Vic, és tan possible com la de qualsevol altre lloc i no té cap document que l'avalí. També hi ha la possibilitat de l'antic bisbe de Vic, Joan Bta. de Cardona que passa a la Seu de Tortosa el 1587.

5. Cf. E. JUNYENT, l. c., p. 308. Per totes les dades sobre el bisbe Robuster, cf. *Episcopologio de Vic*, III [de Lluís B. de Nadal], Impr. Anglada, Vic 1904.

Invitació a la lectura

Una bona lectura dels versos del Rector de Vallfogona ha d'initiar-se pels sonets. Sap construir-los amb gràcia i facilitat i amb el to d'artifici que s'escau. D'entrada, es pot llegir aquest, deliciós, en què Martí de Riquer troba «un dels més alts graus d'elegància atesos per la musa de Vicenç Garcia»,¹ el títol del qual ja predispesa per a l'artificiosa situació poètica:

*A UNA HERMOSA DAMA DE CABELL NEGRE,
QUE SE PENTINAVA EN UN TERRAT, AMB
UNA PINTA DE MARFIL*

Amb una pinta de marfil polia
sos cabells de finíssima atzabeja,
a qui los d'or més fi tenen enveja,
en un terrat la bella Flora un dia.

Entre ells la pura neu se descobria
del coll, que amb son contrari més campeja;
i com la mà com lo marfil blanqueja,
pinta i mà d'una peça pareixia.

Jo de lluny tan atònit contemplava
lo dolç combat que amb extremada gràcia
aquestos dos contraris mantenien,

que'l cor enamorat se n'alterava,
i, temerós de alguna gran desgràcia,
de prendre'ls tregües ganes me venien.

De sonets d'una qualitat així, ja voldríem que les muses catalanes del XVII n'haguessin produït unes quantes dotzenes, encara que, en lloc de treves, haguéssim de donar-los «tregües».

1. Cf. M. DE RIQUER, *Hist. de la Literatura Catalana*, Ed. Ariel, III, Barcelona 1964, 624-648.

En un altre sonet, ple de naturalitat, lleugerament culte, aparentment madrigalesc, el tarannà de l'autor rellisca enginyosament —Riquer ens en fa adonar— cap a la procacitat, pel mitjà d'introduir una sola paraula, amb la qual varia tota la situació de la minyona agraciada: el galant la veié «fertilizant» els camps de Barcelona i, amb això, sabem que hi feia tota altra cosa que passejar-hi. A partir d'ací s'estableix tot un joc de bisemes pel qual cada mot tindrà un altre abast, entre l'insinuat llord i el pretès proçaç:

*A LA HERMOSURA D'UNA DONZELLA NOMENADA MADRONA,
PASSEJANT-SE PELS CAMPS DE BARCELONA,
PRESENT SON GALANT*

Per eixos ulls te jur, gentil Madrona,
que no veig amb los ulls cosa que sia,
des de que amor volgué que et ves un dia
fertilisar los camps de Barcelona.

Estaves tan bonica, que Pomona
per los camins floretes aspergia,
solemnisant la molta gallardia
que'l cel volgué cifrar en ta persona.

I fins les seques plantes rebrotaven
i, alegres de mirar coses tan belles,
les de tos peus contentes adoraven.

Jo fet un pom d'amor estava entre elles
mirant que les que més m'enamoraven,
eren de ton bell cos les meravelles.

Endemés de la relliscada cap a la vessant astuta, hi ha la que va en direcció al llenguatge punyent, ofensiu, prou eficaç. Llegiu aquest sonet a una monja que, no sabem per quines raons, devia emipar-lo fort, ja que no reacciona amb humor, sinó amb ira, i aprofitant-se que la pobra dona era ratada de la picota, li diu

«formatge ullat», «corcada», «enreixat trepanat», «bresca sens mel» que, a la idea de la bresca foradada amb els alvèols buits, hi afegeix la manca de dolcesa, «negra burullada» (= granellada?), per acabar amb l'afortunada imatge de menyspreu de sentir-se «corb» ell mateix, en pessigar-la, «carn morta»:

A UNA MONJA GRAVADA DE VEROLA

Bon viatge us dó Déu, mossa corcada,
bresca sens mel, trepada celosia,
formatge ullat, cruel fisonomia,
amb més puntes i grops que té l'arada.

D'alguna fossa us han desenterrada
per no sofrir los morts tal companyia,
quan eixa mala cara se us podria
i estava ja de cucs mig rosegada.

Però, si sou de vermes escapada,
perquè siau menjar de les cucales,
que de mal en pitjor la sort vos porta,

mantinga-us Déu la negra burullada,
i adéu-siau, que-m par que m naixen ales
i-m torno corb després que pic carn morta.

El més freqüent, però, és que per temperament, al Rector de Vallfogona, li agradi accentuar contrastos i treure la llengua. Així, el volum de la seva obra poètica s'obre precisament amb un sonet que té la finalitat de preparar el lector perquè s'ho esperi tot:

AL CRITIC LECTOR

Ara baixis la vista envers la immunda
gruta de l'univers, alberg de pena,
on jamás s'ha avingut la llum serena
amb les tenebres de la nit profunda;

ara en lo cel, que de claror abunda,
miris dels signes la daurada vena,
i en la gran bola d'alimàries plena
les pollegueres fermis, on se funda;

ara te'n vagis a la terra freda
a qui lo sol amb raigs escassos mira,
o a la que l'equinocci més abrasa,

entris en mar tempestuosa o queda,
en terra estiguis sossegat o amb ira,
sempre, pio lector, seràs un ase.

No pas sempre Vicenç Garcia, l'«Atlant del cel poètic», com el celebraven els catalans del segle XVIII, manté el to sostingut. Vegem per exemple aquest sonet que acabarà amb el tema a penes insinuat del «*carpe diem*» per girar-lo en una direcció original. Ateny una primera terceta fabulosa, amb un màxim de galania cortesana; però el conjunt s'arrossega i decau sota el farciment de tots els clixés tòpics del barroc castellà:

ELOGIA UN GALANT LA HERMOSURA DE SA DAMA

Sou, oh Nise, la summa de bellesa,
on totes juntes contemplar se poden
les mostres del vestit que a Flora broden
seda i agulla de Naturalesa.

Clavell la boca i olor de camuesa [=poma camosina],
los ulls als ulls de lliris s'acomoden;
tot lo demás amb dolces bandes roden
les roses i jasmins amb sa puresa.

Puig, què diré de la bellesa rara
del jardí d'aqueix pit, que sempre hi neva,
i sempre està cobert de meravelles?

No com los altres, que la sort avara
dintre d'un dia la bellesa els lleva:
que divines i eternes són aquelles.

Tan bé com el sonet, si no més, García treballa la dècima; naturalment, la dècima espinela, a la castellana. Vegeu aquesta, «la millor poesia de tota l'època de la Decadència»: ²

*A UNA DAMA QUE, PATINT UNA GRAN SET,
LI DONA SON GALANT UN GERRO D'AIGUA*

De la caritat vinguí
a conseguir la finor,
puig que he apagat lo ardor
a la que me'l causa a mi.
Quan amb son preciós robí
l'aigua ditxosa tocà
amb vislumbres la ilustrà
de resplendor carmesina
fent amb sa boca divina
lo miracle de Cannà.

Subratllarem la setena de les «Dècimes d'un galant a les llàgrimes d'una dama que, perquè no la ves plorar, se cobrí la cara amb un mocador»:

Cada llàgrima un volcà
ocult porta i encobert;
mai tan estrany desconcert
sola una causa formà;
però tan cobert està,
les flames tan retirades,
que les gotes agraciades
líquides perles pareixen,
amb qui en valor competeixen
les de la boca, gelades.

2. M DE RIQUER, 1. c., 629.

Més significatives encara del tarannà de l'autor, barreja de galania, facècia, procacitat i cultura clerical, són les dècimes «A una dama de la qual, sols amb la fama de sa hermosura, estava enamorat un galant, i vent-la lo dia de Sant Pere, parlant amb ella advertí que se tragué dels pits uns Salms Penitencials», les quals fineixen amb aquestes dues, saboroses:

Ni en lo jardí regalat
d'aqueix pit trobà remei,
perquè en sa defensa un rei
per guarda hi està posat.
Solen a un jardí encantat
guardar-lo fers animals;
però els fruits celestials
que enclou, senyora, aquest pit,
los guarda lo rei David
amb los Salms Penitencials.

Quan d'aqueixos pous de neu
viu, senyora, que-ls traguéreu,
tan bella me pareguéreu
com aquella per qui-ls féu;
i amb cego ardor com lo seu
—segons són les penes mies—
i amb flames cruels i impies
lo amor rodejat me té,
que un món abrasar podré,
no dic matar un Uries.

L'expressió «les penes mies» ens porta de la mà a un curiós poema que planteja una altra mena de problemes:

A UNES ALEGRIES MOMENTANEEES

No és menester que digau,
de qui sou, mes alegries,
que bé es coneix que sou mies
amb lo poc temps que durau.

Ditxes, glòries i alegries,
per què us queixau de ma sort,
si vosaltres me haveu mort
en lo millor de mos dies?
En fi, sou ventures mies
que entre desditxes penau;
la causa reverenciau,
per qui viviu i moriu:
solament lo que sentiu
no és menester que digau.

Saber sofrir és cordura,
quan amor no dóna lloc
a que's mitigue lo foc
o a que ajude la ventura:
emperò lo amor procura
quan pot, amb majors porfies,
agotar ventures mies;
tant, que vista ma fatiga,
no hi ha algú que no diga
de qui sou mes alegries.

La ventura que no alcança
lo fi de sa possessió,
no és ventura, ni és raó,
sinó engany de l'esperança,
efectes d'esta mudança
han de ser mes alegries;
sofriu en sobiranies
i entre penes desiguals,
viviú i moriu lleials,
que bé es coneix que sou mies.

És ma ditxa tan escassa,
que sols ha sabut sentir
lo que és viure i morir:
efectes del mar que passa.

A l'amor que penes traça
deveu lo que procurau,
ventures que atormentau;
i encara que sóu desdixes,
solament pareixeu ditxes
amb lo poc temps que durau. (Ed. 1902, pp. 51-52)

Ja Joaquim Rubió i Ors s'havia adonat que la quarteta que inicia i dóna els versos finals a aquestes dècimes ha estat represa, traduïda al castellà, en l'escena cinquena de la segona «jornada» de la comèdia tràgica *Amar después de la muerte* de Calderón de la Barca. I a més, cal fer notar, que no fa part de l'obra, sinó que hi consta com un fragment musical per a ésser cantat, que clou la dita escena:

*No es menester que digáis
cuyas sóis, mis alegrías,
que bien se ve que sóis mías
en lo poco que duráis.*³

És presa de Garcia? Garcia l'ha presa de Calderón? ¿Tots dos han pouat d'una font comuna? Qui ho sap. Però això ens introdueix en el tema de les observades convergències entre els dos personatges:

Del poema en dècimes «Desengany del món», datable, com hem indicat en la cronologia, deu anys després d'ordenat, o sigui, de 1615-1616, podem extreure les estrofes inicials, la primera de les quals presenta la fastuositat d'una arquitectura barroca fantasmagòrica evanescent —la imatge del que Calderón en dirà cap al 1636. *La vida es sueño*—, per retornar a la realitat on «tot se'm representa ja / en sa natural figura»:

3. Cf. B.A.E., XII, 689. Cf. J. RUBIÓ I ORS, *Lo Gaiter de Llobregat*, III, 336.

Ja de la casa encantada,
on, preses amb tirania,
eren de l'ànima mia
cada potència una fada;
per la regió franca i pura,
l'aparent arquitectura
se resolgué i dissipà;
tot se'm representa ja
en sa natural figura.

Mercè rara i singular
d'aquella graciosa vena,
que uns ànimos encadena
i altres ne sap deslligar;
Musa, bé et pots arriscar,
puig de son copiós tresor
te influeix sobre el cor,
Filisart, sa gràcia estranya:
prèn amb ta flauta de canya
lo punt de son plectre d'or.

Compareu la primera estrofa ni que sigui només amb aquests quatre versos de *La vida es sueño*:

*Otra vez queréis que vea
entre sombras y bosquejos
la majestad y la pompa* 6 cic.
desvanecida del viento? (Jornada tercera)

o recordeu totes les queixes del Segismundo «encadenado».

Martí de Riquer hi veu «unes dècimes que podrien semblar influenciades per Calderón de la Barca, i en aquest cas caldria situar-les en els darrers moments de la vida del Rector de Vallfogona».⁴ De fet, el personatge és tan important, que el més nor-

4. M. DE RIQUER, 1. c., 636.

mal seria inclinar-se a favor de la influència de Calderón sobre García; però a mesura que un hom controla la cronologia, es va obrint pas la convicció que sigui al revés, que estiguem davant una influència de la Decadència catalana sobre el Segle d'Or castellà.

En efecte, Calderón neix el 17 de gener de 1600. El 1614 estudia a Alcalà. Del 1615 al 1620 segueix estudis eclesiàstics de canons i dret a Salamanca. El 1620 abandona la carrera eclesiàstica i torna a Madrid. Entre el 1620 i el 1622 li haurien premiat la primera poesia a les festes de Sant Isidre, de Madrid. La seva primera obra de teatre coneguda és *Amor, honor y poder*, que data del 1623, any de la mort de García, que ha estat tot l'any malalt a Vallfogona. Però és que *La vida es sueño* la composà el 1636.⁵ Imaginem una altra hipòtesi de treball: El Rector de Vallfogona és a Madrid des del març fins a la darrereria de l'any 1922 i hi és probablement hoste d'honor del marquès d'Aytona, Francesc II de Montcada, un dels personatges forts de la Cort de Felip IV. Per què Calderón, un poeta de vint-i-un anys, que acaba de deixar els estudis eclesiàstics i que està disposat a tirar-se a les lletres amb tota l'ànima, no podia quedar enlluernat pel poeta eclesiàstic català que, tot i escriure en la llengua del Regne d'Aragó, obté tals distincions?

Fem un pas més. La tercera estrofa del «Desengany del món», la que segueix immediatament les que hem transcrit, diu així:

Ves-te a sa sombra cobrint,
Talia desarropada,
i així aniràs tal vagada
belles coses descobrint:

5. Cf. J. L. ALBORG, *Hist. de la Literatura Española*, II. Ed. Gredos. Madrid 1970,² 661. Cert que hi ha la frase de MENÉNDEZ Y PELAYO, «nacido en 1600, era ya aplaudido en 1620 a par de Lope y Montalbán»: *Estudios y discursos de crítica histórica y literaria*, Ed. Nacional, III, Santander 1941, 92. Però a l'hora de controlar aquesta afirmació, sembla que no hi hagi res més que el premi d'un poema a les festes de Sant Isidre de Madrid, que cal datar en el 1622, el qual hauria estat elogiat per Lope de Vega. *Ibid.* 320.

i te anirà succeint
com als que'l rostoll segueixen
i en riques gavelles feixen
lo que ja estava oblidat;
que el pobre resta medrat
amb lo que los altres deixen.

En aquesta dècima, Serra i Vilaró,⁶ hi troba, i crec que amb molt d'encert, el punt de partida del conegudíssim poema «jocós» de Calderón: *«Cuentan de un sabio que un día / tan pobre y misero estaba, / que sólo se sustentaba / de las hierbas que cogía. / ¿Habrà otro —se decía— / más pobre y triste que yo? / Y cuando el rostro volvió, / halló la respuesta viendo / que otro sabio iba cogiendo / las hierbas que él arrojó.»* Em sembla que n'hi ha prou i de sobres com per a deixar la qüestió posada I, de moment, ja n'hi ha prou.

El «Desengany del món» és notable encara des d'altres punts de vista. Conté una sèrie de referències a coses i situacions socials del seu temps: Així lamenta que els nobles que abans estaven a punt de servir l'Evangeli, avui en dia s'esgotin a ser «nyerros o cadells»:

Quan l'Evangeli cantaven
en la Iglesia antigament,
los nobles encontinent
l'espasa desenvainaven
i, amb açò, significaven
que tenien aparell
de morir peleant per ell:
mes ja aquella gallardia
tota se'n va avui en dia
en ser nyerro o ser cadell.

D'aquest tractament, Pierre Vilar en conclou la manca de contingut dels dos bàndols,⁷ Garcia, monàrquic recalcitrant, que

6. J. SERRA I VILARÓ, 1. c., 34.

7. Pierre VILAR, *Catalunya dins l'Espanya moderna*, II, Ed. 62. Barcelona 1964, 354.

s'ha passat la vida enasprant-se en la noblesa, es demostra ben desagradós envers la democratització del Consell de Cent:

Tan sos usatges antics
Barcelona un temps guardà
que amb cossos sants los comprà
amb alguns dels sants més rics;
i en aquests segles inics
han passat als cartroners
i a mans de vils saboners,
i amb noves constitucions,
són los bandolers barons
i los barons, bandolers.

Ix en lo Concell de Cent
per lo govern popular
lo qui no sap governar
la mestressa i l'aprenent
i amb lo purpúreo ornament
de Pare de la Ciutat
lo qui sa casa ha acabat
i a sos fills deixa patir;
però per força han d'eixir
així com los hi han posat.

De tota manera aquesta «democratització» no va més enllà de l'aburguesament de l'època dels «draps contra blat» i dels «interessos agrupats entorn al Consell, de ciutadans rendistes i mercaders interessats en el sistema d'avituellament de la ciutat» que susciten les pàgines de Gilabert del 1616 que Pierre Vilar⁸ resu meix així: «Si aquests beneficis no existien, hom es disputaria menys vivament els càrrecs municipals.»

El mateix Vilar ens dóna entre el 1615 i el 1616 el clima de tensió entre els polítics castellans i els catalans, car entre aques-

8. Pierre VILAR, 1. c., 326; 334.

tes dates «la correspondència de fra Franch i de J. F. Rosell, sota dos virregnats, l'un negligent i l'altre brutal, d'un Almazán i d'un Alburquerque, permeten de copsar la psicologia del conflicte latent». Entre els eterns conflictes de la dècada entre el Consell Reial i la Diputació, cal situar, precisament el 1616, el fet del batlle de Perpinyà cridat a Barcelona, empresonat i amonestat pel virrei pel delictes de reprimir tot abús dels soldats, que davant la protesta dels poders catalans ha d'alliberar-lo.⁹ Ho recull Vicenç Garcia i, amb la doble lucidesa de considerar-se profeta com a poeta, gairebé anuncia no sols la guerra dels Segadors, sinó fins i tot la guerra de Successió:

Amb sa gandalla daurada
que és de reis lo apretador,
i la saia que amb primor
és de un diluvi tallada,
la Diputació entonada
ix, però amb raó amb recel;
no permeti lo just cel,
que li mudi una conquesta
en toques de viuda trista
lo blanc i purpúreo vel.

Estos zelosos temors
assaborir-los convé
puig l'antigüetat digué
profetes als trobadors,
ja m'apar òic los tambors
i que per nostra campanya
les banderes re[i]als d'Espanya
armades esquadres guien,
i plàcia a Déu que no sien
les d'alguna nació estranya.

Hi ha una gesta històrica d'un català que hauria passat des-

9. Pierre VILAR, l. c., 358. Cf. F. SOLDEVILA, *Hist. de Catalunya*, Ed. Alpha, Barcelona 1963, 974-975.

apercebuda a les lletres catalanes. Es troba en l'«Oració panegírica a D. Felip de Berga», peça aduladora, en la qual importa cantar tots els elogis de la dinastia dels Berga o Vergós. En efecte, heroica fou la gesta de Pere de Vergós, eclesiàstic de Tarragona, el qual el 25 de maig de 1570 fixà a la porta de la catedral de Londres la butlla «Regnans in excelsis», per la qual el papa Pius V excomunicava Isabel d'Anglaterra i alliberava els súbdits de l'obediència, i després d'alçar-ne acta notarial, reeixí a embarcar cap a Flandes, mentre a Anglaterra el noble catòlic John Felton pagava amb la mort i declarava en el turment ésser l'autor de la gesta.¹⁰ No sé si els catalans podem sentir-nos-en gaire orgullosos, però fou un català qui plantà l'última de les excomunionis històriques, amb la qual un papa intentés destronar un monarca infidel a la fe catòlica. Almenys Vicenç Garcia ho cantà molt cofoi i en el metre de la «cançó a la italiana»:

Contra la Iglésia santa
la reina d'Inglaterra
estava amb gran perfídia rebelada;
i quan tothom s'espanta
d'entrar dins de sa terra
a publicar que està excomunicada,
cosa tan senyalada!,
sols un Berga l'emprèn, i al mig del dia
dintre de Londres, quan més gent hi havia,
del gran temple a la porta
fixa les lletres que de Roma porta.

Això d'«al mig del dia» «quan més gent hi havia» deu ser una hipèrbole poètica, car sembla que les butlles aparegueren a la matinada clavades al seu lloc corresponent; cosa, d'altra banda, naturalíssima i molt entenedora. Per alguna cosa els catalans, ni que es diguin Pere de Vergós, solen tenir seny.

D'aquesta mateixa «Oració panegírica», treurem unes mostres de

10. Cf. J. REGLÀ, *Felip II i Catalunya*, Barcelona 1956, 188.

«quintillas», en un fragment d'elogi a la ciutat de Berga, en el qual retrobarem la galania, aquesta volta graciosíssima, de Garcia:

Berga, vila celebrada,
de frescs jardins embellida,
de fonts perennes regada,
d'un famós temple enriquida,
d'un gran castell coronada.

Amb llarga i pròdiga mà
Naturalesa escampà
allí mil coses precioses,
de què en ciutats populoses
curta i escassa es mostrà.

Lo que feu la flama impia
en lo Pirineu cremat,
quan son calor dirritia
el metall més acendrat,
en Berga es veu cada dia:

Que si de plata els miners
corrien torrents sencers;
en Berga, qui se n'acata,
veurà minyones de plata
que corren per los carrers.

Fins ací, hem llegit el Vicenç Garcia poeta. Pot tenir la llengua desfeta de la decadència, enlletgida encara per cent castellanismes cultes apresos directament de les lectures castellanques: jasmíns, aljòfars, porfies, hermosures, cordures, peleant, i àdhuc una «llanesa catalana» desgraciadíssima.¹¹ Pot estrafer a la castellana la diftongació de síl·labes en català dobles o tergiversar per calcs l'accentuació dels temps de certs verbs. Però és un poeta que té la seva qualitat. Tot el que hem llegit fins ací no hauria donat mai el «vallfagonisme».

11. D'aquest sonet, el qual ha estat pres seriosament per Rafael Tasis, *Antologia de la poesia catalana de Ramon Llull a Verdaguier*, Ed. Selecta. Barcelona 1949, 131, en dóna un bon judici M. DE RIQUER, l. c., 633-634.

Car no podem escamotejar el personatge, cal donar ara també dos aspectes més negatius: L'un seria l'acudit versificat; l'altre, els versos bruts i descordats. Un exemple del primer, el pot donar el següent:

EPITAFI
A LA SEPULTURA D'UN GRAN BEVEDOR
QUE MORI DE GOTA

Hic jacet lo que cregué
ésser preservat de gota,
puig d'aigua sols una gota,
si no ardent, mai la begué.
Gota l'agotà i tragué
d'esta vall de plors i crits.
I per segles infinits
estarà sencer son cos,
que cuc no hi ha que hi dón mos,
perquè el guarden els mosquits.

Un exemple del segon aspecte, que, per desgràcia, constitueix el nucli més evident de la coneixença popular del Rector de Valfogona, ens el forniran uns fragments que, d'entre tots els versos excrementicis, tenen almenys la virtut del to concís i lapidari i la gràcia de l'efecte de ridícul que el mot «retronant» projecta sobre el «fragor» de les batalles:

A UNA LATRINA, QUE FEU LO RECTOR
EN LO HORT DE LA SUA RECTORIA

La monarquia regint
Felip terç, que la millora,
se feu esta cagadora,
essent Papa Paulo quint.

...

En sa traça artificiosa
no pose lo maliciós
la llengua amb zel envejós,
perquè la traurà merdosa.

Si per obres sobiranes
són tinguts los mausoleus,
colossos i colosseus,
memòria de coses vanes,

Ací mil culs retronant
faran memòria perfeta
de l'assalt de La Goleta
i victòria de Llephant.

...

Fecit Bartomeu Monreal,
un Cid en arquitectura,
de qui la roca més dura
tem lo martell i parpal.

Amb aquests versos hem baixat l'últim graó i ja som en aquell fenomen tan trist, que fou el «vallfogonisme», del qual encara haurà d'esser arrencat el Verdaguer seminarista.

* *

Caldria encara parlar dels Romanços de tema mitològic de Vicenç Garcia: els d'Apol·lo i Dafne, de Júpiter i Dànae, de Vulcà, Venus i Mart i el més reeixit de Júpiter i Europa, tots ells en el to burlesc envers la mitologia, segons la moda de l'època i dintre el corrent literari del barroc espanyol.

Cal, però, abreujar. I més val cloure —intencionadament ho he deixat pel final— amb la poesia religiosa del Rector de Vallfogona. Bastarà un exemple: Els versos que escriu al llit, malalt de mort i preparant-s'hi. Són versos sincers i, fins on és possible en l'època, molt sobris i la retòrica barroca que contenen és d'aquella mena que va definir tan bé Antonio Machado, en dir:

*El pensamiento barroco
pinta virutas de fuego,
hincha y complica el decoro.
Sin embargo...*

Oh, sin embargo,

*hay siempre un ascua de veras
en su incendio de teatro.*¹²

El poema és llarg, i és molt possible que el lector educat en ambients religiosos tingui la impressió de trobar-hi poca cosa de nou. Però aquesta és la gràcia: el lector ha estat educat en el catolicisme posttridentí: del s. xx; en canvi, Vicenç Garcia és un home nascut al cap de setze o disset anys de clos aquell Concili (1545-1563) i a una dotzena d'anys només després de la publicació del Catecisme Romà de sant Pius V (1566). I Vicenç Garcia demostra tenir molt ben interioritzada la doctrina i, des d'aquest punt de vista, els versos, amb els quals el Rector de Vallfogona es prepara a ben morir, són un document pastoral important. És més, sembla que hagi recollit de l'espiritualitat tridentina, els aspectes més essencials i més sobris: Té una consciència insubornable de la gratuïtat de la salvació i de la fonamentació d'aquesta en la pura *bonitas Dei*, a prop gairebé del nucli més positiu de la doctrina de la Reforma. Té una austera i vigorosa pietat sacramental, fonamentada en l'«*ex opere operato*» dels sagraments. Una clara percepció de les «il·lustracions» o «gràcies actuals» amb les quals Déu l'ha afavorit. Una dolorosa experiència de «pecador» salvat per la misericòrdia de Déu manifestada i operada en la creu del Redemptor. I, just sense abarrocar-ho gens, s'acull a la intercessió de Maria, dels sants patrons i de l'Àngel de la Guarda. Tan notable o més és la impregnació total d'Escriptura que respiren els seus versos, de tal manera que hi ha moments que sembla que segueixi l'esquema d'un cant de lloança, del tipus del Cant dels Tres Joves al forn de Babilònia, per invitar a la lloança teocèntrica, o potser millor encara, cristocèntrica. El conjunt del sentiment és coherent, sincer i ple de credibilitat, i el fet d'haver-lo seguit en els altres aspectes de la seva personalitat, fa més punyent el seu to de penediment i la confiança amb la qual s'abandona a la misericòrdia divina, en l'amor de la qual creu cegament, mentre que dubta de la seva capacitat, si bé no de la seva voluntat, d'estimar o, per dir-ho a la seva manera, de «tirar fletxes d'amor».

12. Cf. Manuel i Antonio MACHADO, *Obras completas*, Ed. Plenitud, Madrid 1967, 913.

Desde est catafal incògnit
en què, condemnat a mort,
de la inexorable Parca
espero el terrible colp;

Des d'ací, Senyor, intento
tirar-vos fletxes d'amor,
si bé la mà poc versada
tem no encertar-vos el cor.

No em raca, Senyor, la vida,
perquè l'espero millor:
On és per estimular-me
la memòria de la mort?

Oh si imitant los sants màrtirs,
fos ara jo tan ditxós
que dés a un tirà la vida
per exaltar vostre Nom!

Ni la joventut florida
que goso, tampoc no em dol;
no obstant que és flor que s'esfulla
apenes ix del botó.

No em dolen les conveniències,
ni los càrrecs, ni els honors,
que al fi d'aquesta comèdia
ja se'n despulla tothom.¹⁴

No em dol l'aplauso, les glòries,
la pompa ni l'esplendor;
perquè en fum esta vil flama
últimament se resol.

I quants deleites i gustos
me dóna a gaudir lo món
ma voluntat los desprècia
i ls renúncia de bon cor.

Sols sento les vils ofenses
que he comès contra de Vós,
atropellant ma arrogància

consells, preceptes i vots,
desdenyant vostra hermosura,
idòlatra sacerdot,
havent incensat les ares
profanes del torpe amor:

I havent despreciat l'eterna
mina de vostres tresors,
per atresorar riqueses
que passen, i valen poc.

Havent passat a l'esfera
de ma baixesa major,
fent torres de Babilònia
ma superba presumpció.

I en tot gènere de vicis
perdut vostre sant temor,
abusant de la clemència,
a vostres veus fent-me sord;
sens fer cas de la eficàcia
d'aquells amorosos tocs¹⁵
que en les portes del consensu
dàvau a mon interior.

Sento lo ingrati del despreci
de tantes il·lustracions
que en l'esca de mon afecte
no han pogut encendre foc.¹⁶
Sento el temps que malgastava
i ara ha acabat no sé com,
que, com lo despreciava,
ha corregut més veloç.

I ara al fi de ma jornada
girant la vista a mon dol,
miro curta la distància
des del sepulcre al bressol.

Per a quan, llàgrimes mies,
aguardau l'efussió!

13. En notes al marge assenyalu els punts principals de convergència amb els capítols i cànons del Concili Tridentí citats pels números de referència del *Denzinger*.

14. Observeu el tema d'*El gran teatro del mundo*!

15. Cf. Dz. 797.

16. Cf. Dz. 814.

Oh! Si a vista de mes culpes,
fos ara tal ma tristor,
que abans que la malaltia
m'acabàs la contrició!

Açò sento i açò ploro,
açò me pesa i me dol.
Diga-ho per mi lo llanto
que és lo llenguatge del cor!

I si Vós inexorable
no escoltau estos clamors,
jo estic perdut per a sempre
sens tenir apel·lació.¹⁷

Mes no serà, perquè encara
que vostra vara no es torç,
esperar contra esperança
féu a un Abraham ditxós;¹⁸

no serà, que la fe santa
que és sobre nostra raó,
guiarà aquest pobre cego
en est barranc perillós;
no serà, que m'ha d'encendre
de la caritat l'ardor
fent-me morir com a fènix
tot abrasat en amor.

No fa parlar a ma llengua
d'aquest incendi el temor,
que, com és pura la flama,
s'alimenta d'esplendors.

I si a l'infern per mes culpes
ma llançàs vostre rigor,¹⁹
fins allí Us alabaria,
si em quedàs lliure l'amor.²⁰

I si, per gran impossible,²¹

Vós fósseu reo, jo actor,
no sols Vos perdonaria,
sí que Us faria gloriós.

En vostra bondat me fundo ²²
que és de tan gran condició,
que dissimula l'ofensa
sens suspendre sos favors;
també en los mèrits de Cristo ²³
i en aquell pit generós
que llançà, obert d'una llança,
lo preu de ma redempció.

Espero en lo patrocini ²⁴
de Maria, que en mi pot
desempenyar bé lo títol
de Mare de pecadors.

Invoco els Sants de la glòria
i especialment els patrons,
que em sien contra el dimoni
valerosos defensors.

Faig a l'Àngel de la Guarda
comandant d'esta funció,
perquè a son valor se dega
de la victòria l'honor.

La vostra Creu sacrossanta
prenc en la mà per estoc,
per morir en la batalla
com a soldat valerós.

I en cas de consuetud mala ²⁵
o l'enemic cautelós
m'armàs alguna emboscada
dins de la imaginació,
atropellant ma paciència
agobiada de dolors,

17. Cf. Dz. 793, 824.

18. Cf. Rm 4, 18; cf. Dz. 801.

19. Cf. Dz. 823 i 824.

20. Coincidència amb el famós sonet anònim «No me mueve, mi Dios, para quererte».

21. Encara va més enllà i això ho fa perillós de retòrica.

22. Cf. Dz. 794, 799-800.

23. Cf. Dz. 799-800.

24. Cf. Dz. 984-988.

25. Cf. Dz. 907, 806 i 826.

tornant a erigir l'estàtua
que tinc reduïda a pols,

Protesto, Senyor, protesto,
des d'ara per a llavors,
que no desitjo ni aprècio
objecte fora de Vós.

Revoco, retracto, anullo
qualsevol altra afecció
d'un mal informat afecte,
d'una torbada raó.

Sols a Vós amo! Est propòsit
vull conservar animós²⁶
fins que lo aliento s'aparti
d'aquest miserable cos;²⁷

Que, segons los mals apreten,
ja no podrà tardar molt
a tornar lo que la terra
li va prestar en pensió.

Miro lo fort de la febre
per lo efecte del temblor;
considero en les contínues
intercadències del pols
la ruïna que amenaça
aquest edifici tort:
que a la posta mort me miro
en esta suau suor,
en aquesta angosta angústia,
en estos dolents dolors;
en la flaqueza dels membres
i ocurrencia de fredor,
la intumescència del pit,²⁸
lo amotinat dels humors;
en lo dèbil de l'oïdo,
lo macilent del color,
lo rocitant de la veu

i en los deliquis del cor;

la torbació del cap,
la insulsetat del sabor,
lo ardentíssim de la set
i en los brincos del senglot.

Accepto estes penes, totes,
i les oferesc a Vós,
essent de totes mes culpes
més humil satisfacció.²⁹

Que encara que (ja ho confesso),
en est lance rigorós
i penalitat precisa
no és lliure l'acceptació,

Oh penes, jo us reverèncio
i adoro respectuós,
com l'infant quan lo castiguen
adora humil los assots,

Jo vos adoro i vull, penes,
per ser prendes del Senyor,
que l'esplendor de la causa
dóna cultos al dolor.

Respecte a les de l'abisme,
dolcíssimes penes són:³⁰
que allí no hi ha pena ni ordre,
sinó sempitern horror.

I, si a penes de la febre
puc aguantar la calor,
Com en l'infern sofriria
aquell estupendo ardor?

Dolces se'm fan, perquè espero;
que sempre infundeix valor
en les tormentes del golfo
l'esperança d'un bon port.³¹

Oh penes dolces, que a l'últim
me advertiu de mos errors!,

26. Cf. Dz. 806.

27. Dualisme.

28. De tots aquests símptomes el dictamen del Dr. Manuel Baselga n'infereix mort per infecció, i probablement per una llarga tuberculosi; s'exclou una intoxicació o enverinament de molts mesos abans (Cf. SERRA I VILARÓ, 1. c., 63).

29. Cf. Dz. 923.

30. Cf. Dz. 818.

31. Cf. Dz. 798.

Per què no veníau antes
a dictar-me estes lliçons?

Quan dissipava entre vicis,
pròdig de talents tan bons,
la porció de la substància
d'estos tan gratuïts dons;

Quan amb lo major descaro,
vencedores mes passions,
enarborava banderes
contra de mon criador.

Ara del terrible estruendo
com a qui trencant lo son
i rompent les catarates,
obro els ulls a la raó.

Ai de mi! Què em puc prometre
de tan tarda conversió?

Qui molt tard se desenganya,
molt tard troba lo consol.

Oh si apenes de les gràcies
ben informat, hagués clos
a la clàusula del viure
lo punt final de la mort!

Dimas m'alegra i anima,
que essent lladre i matador,
li valgué en lo últim moment
lo sagrat del Salvador.

I aquell qui arribà a les onze
a la vinya del Senyor
també alcançà el mateix premi
que els altres treballadors.

I, sobretot, lo que costo
de penes al Redemptor!,
puig qui car paga la prenda,
és clar senyal que la vol.³²

Ea, doncs, Senyor! Deixau-vos
argüir de mes raons;
no que Us intenti convèncer
sinó inclinar l'afició.

Vos costo menos que Dimas?

Sou Vos menos piadós?

Pot mancar vostra paraula?

A Vós pot faltar record?

No traieu mel d'una roca?

Oli, d'un duríssim roc?

No formau un Pau d'un Saulo

i feu un àngel d'un llop?

Luego, fent això, encara

en lo teatro del món,³³

puc, alentat per la gràcia,

ser un prodigi famós.³⁴

Doncs, Senyor, per lo que Us costo,

per aqueix pas dolorós,

per vostra bondat mateixa,

que és lo motiu més hermós,³⁵

deixau-me collir les miques

d'aquell pa tan substanciós,

que en la taula de la glòria

n'estan los justos sadolls.

Posau esta pedra viva

en l'edifici preciós

de la Jerusalem santa,³⁶

encara que en ínfim lloc.

Salvau-me, Senyor, salvau-me

i feu-me etern morador

per vostra misericòrdia

de la celestial Sion.

Allí ocupat en servir-vos

i en alabar-vos de cor,

compliré totes les faltes

del temps de mes vacances.

Allí mirant vostre Ser

i divines perfeccions,

de vostres misericòrdies

me faré incessant cantor.

Allí entonaré aquell càntic

entre los dolcíssims chors [sic] ³⁷

32. Cf. Dz. 800.

33. De nou el tema d'*El gran teatro del mundo*.

34. Sublimació de l'aspiració barroca a l'ascens i a la fama.

35. Cf. Dz. 799 i 802.

36. Cf. 1 Pe 2, 4-10.

37. Sublimació del sentit de poeta?

que diu: Sanctus, sanctus, sanctus,
Dominus Deus Sabahot.³⁸

Allí Us alabaré sempre,
allí estimaré ma sort,
allí Us rendiré les gràcies
per tan immensos favors.

No cantaran vostres glòries
ni Us alabaran los morts,
ni els qui baixen a l'abisme
no Us beneiran tampoc.

Que allí, d'aquells infelços
triomfant l'obstinació,
vomitaran de sa boca
terribles malediccions.

Ditxosos serem nosaltres
que a expenses del vostre Amor
logrant una immortal vida,
beneïrem vostre Nom.

Ja des d'ara a beneïr-vos
començo, cisne o cantor,
que he d'aprofitar moments
i no perdre ocasions.

Oh, si l'última paraula
que ací acabi viador,
l'acabàs en vostra pàtria
gosant de vostra visió!

Beneït siau dels àngels
per haver-me donat lloc
de regonèixer mes culpes³⁹
i corregir mos errors.

Beneït siau dels hòmens
per dèurer-vos lo favor
de no haver mort d'improvís
o de violenta mort.

Beneït siau, per haver-me

deixat lograr confessió,
la qual en aquest naufragi⁴⁰
m'ha de conduir al port.

Beneït siau de totes
les criatures del món,
per haver-me per viàtic⁴¹
comunicat vostre Cos.

Beneït siau, per dar-me
la Santa Extrema-unció⁴²
que m'esborrarà les culpes
de mos sentits exteriors.

Beneït siau per haver-me
previngut un poderós
eficacíssim auxili
en tan crítica ocasió.

Beneït siau, per fer-me
cessar tantes ocasions
com podria proposar-me
mon enemic cautelós.

Beneït siau, per dar-me
aquesta tribulació
que, venint de Vós, fins d'ella
vos dono benediccions.

Beneït siau per altres
innumerables favors
que ara em feu, i ma ignorància
no en té clara cognició.

Beneït siau, per haver-me
fet beneïr-vos a Vós,
perquè fins lo beneïr-vos
és vostra benedicció.⁴³

Ja defalleix l'energia...
ja es desalenta el vigor...
a la glòria me remeto,
que allí cantaré millor.

38. Assimilació al cel de l'experiència del fragment més contemplatiu i gratuït de la litúrgia.

39. Cf. Dz. 987.

40. Cf. Dz. 851 i 911.

41. Cf. Dz. 883, 889 i 890.

42. Cf. Dz. 909, amb la curiosa interiorització del ritual, en aquest «borrar les culpes de mos sentits exteriors».

43. Cf. Dz. 797 i 813.

Mes, posat en terra estranya,
com puc cantar un càntic nou?
Alçau-me el desterro luego
i es milloraran los tons.

Ja les forces se m'acaben...
ja defalleig lo valor...
ja no puc moure la llengua...
ja em falta l'us de raó...

Ja l'esperit desampara
aquesta antiga presó,
buscant lo centre en la glòria,
terme de sa inclinació.

Ja la candela s'acaba,
faltant la cera a l'entorn,
i a penes el ble conserva
un vislumbre de raó.

Ja lo cor plega les ales;⁴⁴
ja ha acabat l'espai del vol
i, essent lo primer de viure,
és ara l'últim que mor.

Ja l'ànima està de lleva
i, despedint-se del cos,
li està dient l'últim «vale»,
fins a la resurrecció.⁴⁵

I, puig, estesos los braços,
vos miro, Pare amorós,
i que de vostra clemència
tinc tantes demostracions,
en vostres mans m'encomano
lo meu esperit; puig Vós,
essent un Déu vertader,
sou estat mon Redemptor.⁴⁶

Vicenç Garcia és absolutament ortodox i es mou en els esquemes estrictes tridentins. També en la seva època Ausias Marc poetitzà immers en els esquemes escolàstics del seu temps. No és pas d'ací que vénen les diferències de valor poètic.

(Antologia preparada per J. J.)

44. Clixé de poesia catalana de «les ales del cor». Es deu fonamentar en el batre del cor del fetus.

45. El dualisme es resol en la resurrecció corporal.

46. Cf. 1 C 1,30. Dz. 790.

SITUACIÓ I PERSPECTIVES

DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

Reproduïm la segona ponència sobre la immigració a Catalunya de les tres que vertebren la sessió d'estudi organitzada pel Grup Cristià de Promoció i Defensa dels Drets Humans.

Malgrat que no faci referència explícita a la problemàtica pastoral que el voluminós fenomen migratori comporta per a l'Església catalana, és obvi que aquest estudi sociològic i de perspectiva constitueix una base de referència imprescindible. I és, també, una incitació a la reflexió calmosa.

El meu objectiu és plantejar les perspectives futures de la immigració a Catalunya, a través d'uns elements objectivables, a través d'una anàlisi científica. Amb totes les limitacions que això comporta: no dono al terme «científic» cap connotació mítica. Vull dir, simplement, que em baso en un treball realitzat per tècnics, amb els consegüents avantatges i inconvenients. El treball a què al·ludeixo tracta de la situació previsible per a la Catalunya del 1985. En el conjunt d'aquest treball, la immigració, de la qual, únicament, parlaré, és només un aspecte inscrit en un context més ampli.

Dividiré aquesta exposició en tres parts i una conclusió de caràcter interpretatiu, discutible, per tant:

- I. Metodologia per al tractament de la immigració.
- II. Visió del que ha estat la immigració fins avui.
- III. Previsions per al futur.
- IV. Conclusió.

I. Metodologia per al tractament de la immigració

Hi ha un fet que és important de retenir: que si bé el coneixement de l'evolució demogràfica d'una determinada zona és un factor diriment en qualsevol anàlisi, social o econòmica, és també un factor que, malgrat el gran desplegament de tècniques i mètodes que avui en dia es coneixen, sempre parteix de dos aspectes que forçosament han de limitar les seves conclusions. Un d'aquests aspectes és l'existència d'una hipòtesi d'igualtat de conclusions. És a dir, per dir que en el futur passarà alguna cosa, s'ha de partir de la base que en el futur hi haurà algunes tendències, sinó totes, similars a les observades en el passat; això, com podeu veure, enclou una limitació important. Perquè tot depèn de si les tendències escollides són, precisament, les que suc-

ceiran en un futur o, fins i tot, de si aquestes tendències es mantindran de forma significativa. L'altre aspecte limitatiu afecta el mateix substracte del treball, és a dir, la informació, dels números dels quals es parteix. I, en aquest sentit, caldria precisar també tres aspectes. Un primer aspecte que fa referència a l'àrea geogràfica, a l'àrea administrativa, en el sentit que no és el mateix parlar amb certesa de la immigració en relació a una àrea geogràfica o administrativa tancada, és a dir, en la qual hi ha un registre d'entrada i de sortida, com és el cas d'un Estat, que parlar del mateix a nivell d'una àrea oberta com és el cas de Catalunya. El segon aspecte, també afecta les característiques de l'àrea en qüestió, en el sentit de si és una àrea demogràfica tancada, on la base del creixement és substancialment el creixement vegetatiu, o si és una àrea demogràfica també oberta, on l'aspecte fonamental del creixement és la immigració, cosa que també succeeix amb Catalunya. I la tercera, és el *període de previsió*. Tota aquella previsió que supera els cinc anys es pot considerar que està sotmesa a un error significatiu. I tota aquella previsió que supera els quinze anys, es pot considerar, en principi, almenys a nivell demogràfic, amb un tal risc d'error, que els resultats que aporta no són significatius. Aquesta és una de les raons per les quals el nostre treball mira sempre l'horitzó 85 i no va més enllà, perquè sembla que, donades les dificultats per conèixer exactament com es mouen els fluxos de població amb les migracions internes dins de l'Estat espanyol, no és recomanable tirar gaire més enllà. Continuant amb aquest aspecte de mètodes, i el que vaig a dir ara no és únicament un aspecte tècnic sinó que té una implicació de caràcter polític important, cal fer un breu incís sobre el perquè es produeix la immigració, cosa que, en principi, tothom té molt clara, però que potser val la pena remarcar, ja que si s'admet aquest perquè, cal continuar en la seva línia de raonament. Es produeix un fenomen migratori d'expulsió en una zona i de recepció en una altra, quan a la zona que absorbeix nova gent hi ha un dèficit de capital humà. És a dir, quan el creixement de les inversions productives i, en conseqüència, la generació de nous llocs de treball, és superior a la capacitat reproductiva dels habitants de la pròpia zona. Aquesta afirmació té un valor general a Europa. Seria més

discutible en altres regions geogràfiques del món, com Amèrica Llatina. Aquesta és, clara i pelada, la situació que genera els fenòmens migratoris. Sobre això podeu afegir totes les connotacions sociològiques, culturals, tot el que vulgueu, però serà, precisament, sobre això, no abans que això. És a dir, quan aquestes condicions econòmiques no es donen, no hi ha immigració. Per tant, la immigració és, abans que res, la conclusió d'una determinada situació econòmica i el procés que el genera ve regit per unes determinades lleis econòmiques. Això, evidentment, en cada cas, serà matissable en funció d'unes característiques específiques. Però tot el que no sigui partir d'aquí per fer una anàlisi de la immigració, és plantejar-se la immigració sota una fórmula que no contempla el mecanisme real a través del qual es produeix. Això és tan cert, que bona part dels mètodes que no es basen en estimacions, en projeccions futures de caràcter groller de la població, ni intenten, doncs, determinar la població futura a través d'elements més sofisticats (com puguin ser les inversions o l'ocupació), parteixen d'aquest fet. Això objectiva l'afirmació que he fet i li dona una validesa clara. La immigració, quan hom es dedica a estudiar-la i a dir què pot passar, parteix d'aquesta constatació. Es pot encertar més o menys, però el mecanisme és aquest, perquè aquesta és la realitat. En aquest sentit, cal considerar, per tant, que el fenomen migratori a Catalunya, com a qualsevol altre lloc del món, no és un fenomen que s'hagi produït perquè sí. Pot ser un fenomen facilitat per unes determinades polítiques, però facilitat vol dir que igualment s'hagués produït, tal vegada a una escala una mica diferent, sense aquestes polítiques. I aquest és un fet. La immigració a Catalunya s'ha produït perquè era necessària per a Catalunya. Entenem per Catalunya, no únicament les persones que hi viuen, sinó també les relacions de producció que en aquest país es donen. I ha estat necessària, perquè els llocs de treball que necessitava l'activitat econòmica d'aquest país no eren coberts per la mà d'obra que generava el mateix país. En aquest sentit, la immigració haurà pogut ser més grossa o més petita, però ha estat un fet —jo no diria ni positiu ni negatiu perquè seria un judici de valor, però sí necessari. El problema no arrenca tant del fet que això s'hagi produït, sinó de les condicions en què s'ha produït. I

aquí faig una anotació que és política. El problema ha estat, en gran part, que aquesta immigració important, mes no sobtada —Catalunya enregistra contingents immigratoris importants des del 1910—, ha estat utilitzada, essencialment, per tal de reproduir capital a nivell de la iniciativa privada, sense que aquesta reproducció de capital, per unes condicions polítiques determinades, tingués la contrapartida d'un transvasament a les necessitats generals que plantejava la presència de l'immigrat. Quan una persona s'afegeix a una societat, aporta un valor, un bé: el seu treball, els seus coneixements. Però, al mateix temps, aporta un cos que és la infraestructura necessària per a mantenir-los i requereix uns equipaments indispensables. El problema central de la immigració, almenys en termes econòmics, és aquest: el desequilibri entre la vinguda de nova gent i l'escassa repercussió que això ha tingut en el **capital social**.

II. Visió del que ha estat la immigració fins avui

Com he dit al principi, Catalunya és una àrea oberta, cosa òbvia tant geogràficament com demogràfica. I el seu creixement ha estat, sobretot a partir d'un període concret, de caràcter explosiu. El 1867, és a dir, fa una mica més de cent anys, la població de Catalunya representava, sobre el conjunt de l'Estat espanyol, poc més del 10'5 %; el 1970, arribava a ser el 15 %. Això considerant que, fins al 1968, la taxa de natalitat de Catalunya era molt inferior a les del conjunt de l'Estat espanyol, que es poden situar en el 19, el 20 i el 21 per mil. Les de Catalunya, en canvi, han estat del 14, del 15, del 16 per mil. Aquest creixement superior de Catalunya, en relació amb el context de l'Estat espanyol, ha estat provocat, clarament, pel fet immigratori. Això vol dir que no és tan important el nombre d'immigrants que, en un moment determinat, arriben al país, com la seva acumulació, és a dir, la quantitat de gent que va arribant de forma continuada. La preocupació per la immigració a Catalunya no es produeix tant perquè, en un moment determinat, hi hagi un 1'5 % d'immigrats, com pel fet que aquests immigrants vagin creixent d'una forma important,

mentre que la població que, per entendre'ns, podríem denominar autòctona, es manté o creix, fins i tot, amb taxes inferiors. Aquest problema no és recent. El 1912, el Congrés de Metges de la llengua catalana, i abans del 1906, el Congrés d'Higiene de Catalunya ja es plantejaven què passaria a Catalunya si continuaven les coses tal com anaven. I el 1906 no havien començat encara —de fet, comencen a partir del 1910— les onades immigratòries importants. El dèficit de capital humà, l'explicava en Campalans de forma molt clara i molt senzilla, dient que els immigrants aportaven els fills que les dones catalanes no infanten. I això és una realitat. Els plantejaments, el 1935, d'en Vandellós, amb el seu *Catalunya, poble decadent?* neixen d'aquí. És innegable que en Vandellós feia un plantejament extremista, però és innegable, també, que la seva preocupació tenia una lògica objectiva. Un poble amb una taxa de natalitat tan baixa i amb una capacitat de produir nous llocs de treball tan elevada, crea un desequilibri importantíssim. Fixeu-vos que produir nous llocs de treball no és sinònim, faig un incís, de riquesa. Un país pot ser ric sense crear tanta demanda d'ocupació. Tot depèn del model de creixement que prengui. Hi ha petits països, n'és un exemple Leintxestein, que, per mantenir en certa manera aquest equilibri, té un model de creixement basat, només, en aquelles indústries que comporten un gran valor afegit i necessiten poca mà d'obra. Això fa que, per exemple, sigui un Estat especialitzat en montures de dentadura. Per la mateixa raó, aquest és el model que proposava el Centre d'Estudis i Planificació perquè Andorra pogués sortir del cul de sac en què està col·locada. En canvi, d'una forma conscient o inconscient, Catalunya s'ha inclinat i avui dia continua fent-ho, encara que hi hagi símptomes de redreçament, cap a un model fonamentat, en bona part, en l'aportació de mà d'obra.

La situació de la immigració a Catalunya i la seva evolució, la podeu veure en el gràfic núm. 2, on hi ha els percentatges, es veu més clarament que amb valors absoluts. Llavors, en el gràfic núm. 2 veieu que hi ha unes columnes. La part de sota, és a dir, on hi ha unes xifres, indica el creixement vegetatiu, el nombre de fills parits. La part de sobre és el creixement migratori. El gràfic núm. 1, en valors absoluts, us permetrà de situar els ordres de mag-

nitud: a partir del 1910, la immigració constitueix un component majoritari en el creixement total de la població i, pràcticament, sempre es mou entre unes xifres que van des del 20 i tants per cent al 40 per cent. Aquesta és la tendència manifestada a Catalunya, podríem dir, quasi secularment. Perquè, pràcticament, dura més de 100 anys. Hi ha uns períodes en els quals aquests creixements són més acusats que en d'altres: guarden una relació lògica amb la situació econòmica del país, amb els cicles econòmics. En el gràfic núm. 3 podeu veure juntes les tendències del creixement immigratori —la ratlla puntejada— i del creixement vegetatiu. Fixeu-vos com, a partir del 1910, salta una corba sobre l'altra i es manté així fins, pràcticament, al 1968, que la situació canvia. Fixeu-vos, també, com a partir d'un determinat punt, concretament els anys 40, es produeix un augment regular i sense caigudes del creixement vegetatiu. En un primer tall, fins als anys 50 o 55, això podria ser conseqüència de la mateixa guerra civil. Com sabeu, immediatament després d'una guerra, hi ha tendència a augmentar la taxa de natalitat. Aquest és un fenomen generalment conegut i quasi sense excepcions, però aquest fet deixa de ser conjuntural, almenys en relació amb aquesta causa, i es manté i es prolonga fins avui dia. La conseqüència que es dedueix d'això és que les noves aportacions de gent procedent d'altres àrees de l'Estat espanyol, han modificat les pautes de la natalitat catalana i les han fetes més iguals a les de la resta d'Espanya.

L'evolució de la immigració, si la contempleu al gràfic núm. 3, us semblarà d'unes característiques més o menys regulars, amb una caiguda els anys 40, o sigui, després de la guerra. Però, en realitat, el comportament de la immigració és molt més irregular si el contempleu d'any en any, cosa que us permet el gràfic núm. 4. Un aspecte que heu de tenir en compte a l'hora que parlem de les previsions de població de cara al futur immediat del país. Al gràfic núm. 4 podeu veure com la immigració segueix un comportament de serra i que, més o menys, enregistra, amb retard, les fluctuacions econòmiques. És a dir, la caiguda del 56 podria ser atribuïble a la crisi del període 55-56; la crisi del 60, a l'estabilització del 59; la del 67, quelcom de semblant, i la del 71 corres-

pondria, exactament, a un període crític. Ara, aquestes són unes afirmacions, diguem-ne vàlides, però amb reserves. Això fa que la immigració tingui un comportament difícil de determinar de cara al futur, a causa d'aquesta irregularitat en el seu comportament al llarg del temps.

De tota manera, dues coses són clares. Primera, que, pràcticament, des que el procés d'industrialització s'assentà a Catalunya, hi ha immigració. Per tant, si vivim avui dia en una societat industrial, això vol dir que la immigració a Catalunya ha estat un fet natural i lògic, dintre d'aquest tipus de societat. La segona, que la immigració planteja uns contingents anuals irregulars; ara, resulta clar que n'arriben més que no en neixen fins al 1968. Aturem-nos aquí. El 1968 es produeix un fet històric a Catalunya i aquest fet es manté: per primera vegada, des de fa molts anys, la gent que neix aquí, supera la que ve. La gent que ve el 68 és de l'ordre del 48 % del creixement total i, per tant, els nascuts aquí són de l'ordre del 52 %. Aquest fet succeeix el 68 i succeeix el 69, el 70, el 71; palesa un canvi de tendència. I no hi ha cap raó per dir que aquest canvi de tendència es modificarà. Després, de tota manera, insistiré més sobre aquest aspecte. Però la realitat és que avui dia, a Catalunya, neix més gent que no en ve i que aquesta tendència té una natural inclinació a augmentar, com és lògic. Evidentment, quan parlo de tot això, estic parlant, de fet, en funció de la província de Barcelona, això també cal tenir-ho clar. Els contingents immigratoris de les altres províncies són petits. Lleida, a més, perd població d'una forma regular. Tarragona, en aquests últims temps, enregistra un increment de la població, a conseqüència de la immigració, important. En aquest sentit, per tant, salvant circumstàncies anecdòtiques, podríem dir que el rovell de l'ou de totes les qüestions o els problemes derivats de la immigració, se centra, a uns nivells significatius, a Barcelona i, els darrers temps, però amb caràcter massa recent encara, a Tarragona. Girona manté unes taxes petites de signe positiu i Lleida, cosa que no hem de perdre de vista, té un dèficit, petit, però el té d'una forma regular, de l'ordre d'uns mil habitants per any.

III. Previsions per al futur

Aquest ha estat el comportament de la immigració fins ara. I ara tractaré de descriure, d'una forma més ràpida i, a la vegada, concreta, les perspectives d'aquest creixement. Deixeu-me, aquí també, fer una petita digressió, de caràcter metodològic, perquè ens entenguem. Les previsions de població es poden fer de dues maneres, simplificant molt. Una és agafar la població total, o el comportament que ha tingut en un passat, i projectar-lo cap a un futur en qualsevol de les formes que hi ha de projectar-lo. Ajustant-hi una recta, ajustant-hi una corba, sense entrar en detalls. Aquesta és una manera, agafant la població total. Una manera força normal de fer-ho, i una manera fàcil d'equivocar-se, perquè els ajustaments a través d'una recta, o d'una corba, o d'una funció exponencial, incorporen sempre, si no hi ha una trajectòria prèvia molt regular, una possibilitat d'error important. L'altra forma és separar els dos components del creixement, l'immigratori i el vegetatiu i calcular-los per separat. Per què, això? Perquè és molt fàcil i molt precís calcular el creixement vegetatiu de forma separada. Pràcticament, no falla. I no falla perquè els hàbits de reproducció de l'espècie són, per sort, molt regulars i els hàbits de mortalitat de l'espècie són, també per sort, molt regulars. Canvien al llarg del temps, però en un període relativament curt s'aguanten molt. Aleshores, la forma de calcular el creixement vegetatiu és, conceptualment, molt senzilla. Es tracta de conèixer l'estructura de les edats, de saber el nombre de dones que hi ha en aquesta estructura d'edats, i la taxa de fecunditat d'aquestes dones. Les probabilitats de pas, és a dir, les que es moren pel camí, i anar aplicant això sistemàticament, i dóna una població que no falla, o falla molt poc. On hi ha el problema és al creixement immigratori. Com es calcula aquest creixement? La forma correcta de fer-ho, i torno al raonament del principi, seria determinar la taxa d'inversió productiva de Catalunya, en l'horitzó que fos, intentar definir com es distribuiria aquesta inversió productiva per sectors i, per dir-ho també d'alguna manera, traduir aquesta inversió, aquestes pessetes, en llocs de treball. Aquesta seria una bona manera de fer-ho. La que s'ajustaria més

a la realitat. Però no és possible, no hi ha prou elements per a poder fer-ho bé. Hi ha intents, però són intents, diguem-ne metodològics, no que pretenguin donar resultats. Per tant, l'única forma de fer-ho és projectant la immigració. I es aquí on intervé l'element subjectiu, perquè el càlcul de la població que vindrà, és evident que no donarà el mateix resultat en una projecció que contempli des del 1910 fins ara, que en una altra que contempli des del 1960 fins ara. Els resultats seran diferents, perquè la tendència de conjunt haurà estat diferent.

Nosaltres hem escollit com a període per al càlcul del creixement immigratori (i si em detinc aquí és perquè suposo que una bona part de les consideracions finals poden néixer d'això) el període que va del 1966 al 1973, per tant un període recent. I un període que incorpora, al mateix temps, una tendència elevada, del 66 al 68, i una tendència decreixent del 68 al 73. Per què ho hem fet així? Ho hem fet així perquè considerem que el fenomen immigratori continuarà, però no continuarà amb les mateixes característiques de fins ara, sinó d'una forma molt més atenuada, a causa d'una sèrie de raons. La primera, un cert esgotament de les fonts d'aportació de nou capital humà, és a dir, de les zones expulsors. Però això no ho explicaria tot, perquè, com sabem, si no hi ha unes zones expulsors més a prop, de gent, se la va a buscar més lluny, cas d'Alemanya. Una altra raó és que el creixement de Catalunya continuarà, però, possiblement, continuarà amb taxes un poc més petites i, sobretot, es produirà algun canvi en els processos tecnològics, que determinaran unes menors necessitats de mà d'obra. Si a això afegim unes majors taxes de natalitat, que vol dir una major capacitat reproductiva autòctona, arribarem a la conclusió que, evidentment, la demanda de nous llocs de treball, que no poden ser coberts per la gent que neix en el propi país, serà menor. Aquesta és, molt resumida, la raó per la qual vam agafar aquest període. Entre tots els que podíem escollir, complia millor que cap altre aquestes condicions. Hi ha, encara, aspectes addicionals que és molt difícil de reflectir en un treball quantitatiu, com són, per exemple, la crisi de l'energia i les seves possibles incidències. El possible retorn de mà d'obra... De tota manera, pensem que aquests elements, en tot cas, reafir-

maran aquesta tendència, més que no la modificaran. És a dir, no creiem que aquests elements incideixin, ni d'una forma extraordinàriament positiva en el comportament de la immigració (dic positiva, en aquest cas, no fent un judici de valor sinó quantitativament) ni d'una forma negativa, en el que hem considerat la tendència del futur. Així doncs, per a verificar la situació que es podria produir en un futur, vam aplicar aquesta hipòtesi a l'any 72 del qual ja coneixíem com havien anat les coses, i a l'any 73, i les diferències van ser molt petites. És a dir, vam projectar el passat com si fos futur, no ja com si fos una cosa passada. Així podríem veure què passava. I passava que la cosa funcionava bastant bé. Conseqüència: vam fer les projeccions de població. Aleshores, aquestes projeccions de població donaven per a l'any 1975 (l'any en curs, del qual no tindrem dades exactes fins d'aquí un parell d'anys), la situació següent. Les dues alternatives bàsiques de les cinc que s'havien escollit (n'havíem eliminat tres en funció dels resultats i, per tant, ens en quedaven dues) donaven que l'any 75 Catalunya tindria una població que oscil·laria entre els 5.416.000 i els 5.449.000 habitants. Això, per províncies, representava entre 4.185.000 i 4.218.000 habitants a Barcelona; 348.000 a Lleida, la més baixa; 426.000 a Girona, i 400.000 a Tarragona. Observem dos fets: una concentració brutal a la província de Barcelona i un progressiu avanç a Tarragona, conseqüència del fet immigratori. La situació de la immigració en relació a aquestes xifres era la següent: a l'any 1975 la població total, homes i dones, a la província de Barcelona, seria de l'ordre dels 106.000 immigrants en la hipòtesi més petita, i de 139.000 en la hipòtesi més elevada. En el cas de Girona, serien 100.275; Lleida continuava mantenint un caràcter negatiu, en el balanç: perdia 5.800 habitants, i Tarragona que n'augmentava 12.628. Com podeu veure, aquestes xifres són acumulatives d'un període que va del 1970 al 1975, per treure'n el promig, doncs, s'haurien de dividir per cinc. Són unes xifres ja molt moderades. Però si això ho projectem més enllà, és a dir, ho projectem cap als horitzons del 1980 o del 1985, succeeixen dues hipòtesis; una d'elles, que ens cau molt bé (no perquè en fem cap mena de judici de valor sinó perquè la trobem interessant), és que, mantenint la hipòtesi de la tendència obser-

vada entre el 1966 i el 1971, el 1980 deixa d'arribar gent a aquest país, i si continués la tendència, la qual cosa comportaria dur la hipòtesi a l'absurd, al 85 estariem perdent gent. Deixem-ho, això que el 85 estariem perdent gent, però prenguem com un element a retenir el fet que entre el 1980 i el 1985, la població que vindrà de fora, la població immigrada, podria ser molt poca.

La segona hipòtesi, més maximalista, ens indicava que continuaria venint gent, que la seva quantitat, a l'any 1980 seria de l'ordre dels 190.000, que a l'any 1985 seria de l'ordre dels 300.000 i això repartit, aproximadament, molt aproximadament, **en uns** contingents anuals d'unes 40.000 persones per tot Catalunya. Així, sobre aquestes 40.000 persones per any, contemplem com el 1985 la població del país estarà creixent, en una taxa acumulativa al 20 per mil i que el seu creixement serà, com tots sabeu, geomètric. El percentatge del que representaria la immigració sobre els que neixen aquí, seria inferior al que hem observat en aquest període on comença la inflació, és a dir, a partir del 1968. Totes dues hipòtesis ens porten a conclusions relativament similars, perquè aquí no es tracta de considerar les xifres en el seu valor abstracte, sinó d'interpretar-les amb sentit de realitat. I la interpretació amb sentit de realitat fóra aquesta: no canvia la tendència que hem escollit com a hipòtesi, la immigració, en l'horitzó de 1980-1985 serà un component petit, segons una hipòtesi, i tendirà a disminuir progressivament, segons l'altra, en relació amb el conjunt global del creixement de la població de Catalunya. Em podria estendre més, però jo diria que em faria pesat. He intentat situar, tan bé com he pogut, els elements que per a mi són substancials de la qüestió, donant alguns elements de judici sobre el mètode amb què hi hem arribat. Voldria formular ara una mena de breu recopilació o de resum.

IV. Conclusió

Aquest resum ja és implícit en el que he dit.

1. Podem constatar que, des del principi del segle, el creixement de Catalunya es nodreix de la immigració i que, per tant,

Catalunya, atès el seu aspecte poblacional, és, i cal entendre-ho en el sentit amb què utilitzo l'expressió, una població de caràcter mixt; això, s'agafi per on s'agafi. És a dir, seria absolutament impossible establir sistemes de relacions que donessin línies autòctones per a la major part dels que avui dia viuen en aquest país.

2. Aquest increment continuat i important de la població immigrada seria suficient per a explicar, s'hi s'hagués produït, la pèrdua de qualsevol pauta d'identitat col·lectiva. Com que aquesta pèrdua d'identitat col·lectiva no s'ha produït, també ens serveix per a explicar el per què no s'ha produït. No sé si m'explico: si nosaltres observéssim el fenomen de Catalunya *in vitro*, referit a un altre país, i resultés que aquell país estigués en unes condicions de consciència nacional similars a les que puguin tenir, per exemple, els occitans, ho explicariem a base de dir que ha vingut molta gent durant molt de temps i que, per tant, és lògic que s'hagi arribat aquí. Però el nostre cas és que ha vingut molta gent durant molt de temps i, malgrat això, no s'ha arribat a aquesta situació. En conseqüència, diem que, amb el mateix mètode de pensament, ens hem de plantejar el per què això no ha estat així...

3. La tercera consideració fa referència al canvi de tendència, des del 1968. Es tracta d'un canvi de tendència que encara passa desapercbut i que, ho remarco, si es manté, i tot sembla apuntar que sí, esdevindrà històric per al país. Com hem dit al principi, la raó per la qual ha vingut tanta gent aquí ha estat una raó fonamentalment econòmica, i aquesta gent ha generat uns beneficis econòmics significatius. En aquest sentit, el problema no és que hagi vingut la gent. Si ha vingut és que la necessitava, no m'atreveixo a dir el país, però sí l'activitat econòmica del país. Però el problema no és aquest, sinó el fet que no hi ha hagut la transmissió d'aquests beneficis a les necessitats, a un nivell públic. En definitiva, el que ha mancat ha estat un aparell institucional propi a Catalunya, no tant per a fer que vinguessin més o menys immigrants (aquesta és una qüestió sobre la qual jo no m'atreviria a posar la mà al foc), sinó per a fer dues coses. La primera, que vinguessin en millors condicions. La segona, que tots plegats aquí visquéssim en millors condicions, cosa que no s'ha produït. En aquest

sentit, fins a cert punt, m'atreviria a parlar, també, d'una certa apropiació privada de la plusvàlua col·lectiva, exactament com passa amb el sòl. Potser el terme no sona massa bé, però la gent que ha vingut representava un capital. El que passa és que aquell capital ha generat un cost que ha pagat tothom: els immigrants recents, els que havien arribat primer i els que ja hi eren. **Però els beneficis només se'ls han quedat uns quants.** I quan dic uns quants no estic pensant essencialment, perquè això no seria objectiu, en la burgesia del país, sinó que penso essencialment en l'Administració de l'Estat espanyol. És a dir, el drenatge financer que es produeix en aquest país és un drenatge que no té una contrapartida equivalent. I això no té res a veure, en absolut, si voleu en col·loqui ho discutim, amb les inversions necessàries per a desenvolupar les àrees més deprimides de l'Estat espanyol. La prova és que el drenatge ha existit i les àrees no s'han desenvolupat. És un altre aspecte de la qüestió i funciona per mecanismes diferents.

4. La disminució de la immigració, cas de produir-se, podria representar tres coses. Una, que forçés més el ritme de la transformació de l'economia al país fomentant més la utilització de tecnologies més avançades i amb més aportació de capital. La segona, una oportunitat per a recobrar el dèficit social que existeix. És a dir, una pausa permetria absorbir el dèficit que s'ha anat creant. La tercera, una major facilitat per a reconstruir les pautes col·lectives de conducta. Unes pautes que, per a reconstruir-les en termes reals, només ho poden ser a través d'un procés de síntesi, no d'adhesió a uns valors preestablerts. Partint del mateix fet d'una davallada de la immigració, algú podria témer que això representés un estancament de l'economia, en tant en quant l'estructura econòmica del país no fos capaç de substituir, amb prou velocitat, el tipus d'activitat que ara està acostumada a tenir, per una altra tecnologia més avançada. És, en definitiva, el que apunta en Pujol quan, en unes entrevistes amb una sèrie d'industrials i financers del país, publicades a «Tele-xPres», parlava de la urgència d'estimular les indústries punta. L'última raó d'això no és únicament econòmica, sinó també política. Un tal estancament de l'economia podria representar la no resolució del dèficit acumulat

per falta de capital públic, amb la consegüent necessitat —perquè cal no perdre de vista que, en termes objectius, la inexistència d'un aparell institucional català afecta les iniciatives d'afirmació nacional— d'una suplència privada. Podria produir-se, també, un deturament d'aquestes actituds de suplència, per la senzilla raó que hi hauria menys pessetes. El plantejament de la qüestió immigratòria i la seva resposta no és, en primer terme, una qüestió cultural (faig un incís), ni és, en primer terme, una qüestió ètica, en el sentit estricte del terme. És, en primer terme, una qüestió política. És a dir, enfocar el problema de la immigració com una variable independent de les causes que la fan possible i dels mecanismes a través dels quals es mou, que són causes econòmiques, d'un determinat muntatge polític, comporta, forçosament, que no hi hagi resolució possible si no és a través d'una resolució política. Política, en quin sentit? No en el sentit de tenir una determinada política immigratòria, no vull dir això; sinó en el sentit que Catalunya pugui exercir democràticament i lliurement la política que la gent de Catalunya cregui més adequada. I aquí cada u partirà de la seva opció. Però aquest ja és un altre aspecte de la qüestió. Ara, el fet real, és aquest: sense resposta política, no hi ha resposta real a la qüestió de la immigració.

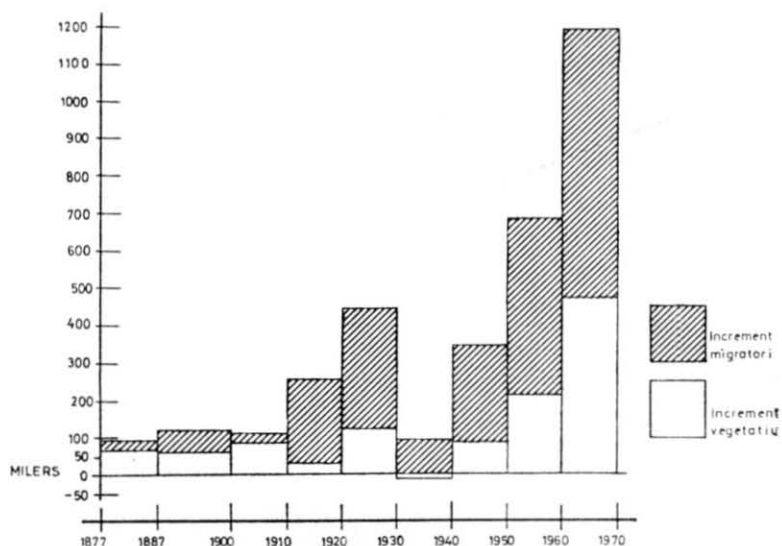
Voldria afegir, només, dues consideracions o subconsideracions. Almenys en termes numèrics, i els termes numèrics tenen un valor molt relatiu, en això estem tots d'acord, però tenen un valor, almenys en termes numèrics és absolutament impossible plantejar-se la immigració com a qüestió a resoldre, si no és a través del plantejament de síntesi que apuntava abans. Plantejament de síntesi que respon a una realitat concreta i que s'ha de considerar, per a mi almenys, en dos fets. Un primer fet és que l'actuació que es pugui emprendre avui, no té sentit o no en té massa, si no plantejem la resposta a la qüestió de la immigració com una resposta a unes necessitats existents, formulades de manera diferent per als uns o per als altres, però necessitats en tot cas. Per tant, l'única resolució ha de venir a través d'una acció de tots els afectats per aquestes necessitats: immigrants de més i de menys temps, catalans de parla i catalans castellano-parlants. No voldria que m'interpretéssiu malament, i, al mateix temps, voldria

afirmar que, com sabeu, l'acció que es dugui a terme amb aquestes característiques de resoldre unes necessitats o amb unes altres, no té sentit si avui dia no es planteja que no hi ha possibilitat de realitzar cap mena de procés de síntesi, no ja si no es té una formulació política i, en conseqüència, s'arriba a tenir un aparell institucional polític, sinó que tampoc no és possible si no es té accés als mitjans de difusió de masses, sobretot la ràdio i la televisió; és a dir, el plantejament sobre el problema de la immigració que es podria fer els anys 50, és absolutament diferent del que es pot fer avui dia. Pot augmentar, per exemple, el nombre d'hores de català donades a classe, i pot, si és que això hi ha alguna forma de mesurar-ho, minvar el nombre d'hores d'utilització del català com a llengua normal, com a conseqüència de la penetració de la televisió a les cases. Si hi ha algun element que no es pugui posar sobre la taula per discutir què es fa amb ell i amb quines condicions es fa, aquest és la llengua. I això no per una raó romàntica, no, no; és per una raó molt senzilla: la llengua significa, en últim terme, la síntesi d'unes pautes col·lectives de conducta. I és l'element més visible d'aquestes pautes. Si desapareix o s'arriba a uns nivells extrems de no utilització de la llengua, les possibilitats de transmetre aquestes pautes disminueixen. Per mi, és aquesta la raó. En definitiva, he volgut situar aquests quatre elements de resposta; una resposta que exigeix un plantejament polític; una altra resposta que exigeix contemplar les situacions a través de les quals es transmeten les pautes d'identitat amb l'any 1975; una de tercera que ha de néixer d'una síntesi real, en la qual totes les parts diguin la seva; i, finalment, l'únic element no negociable en aquest procés de síntesi és la llengua.

Josep Miró i Ardèvol

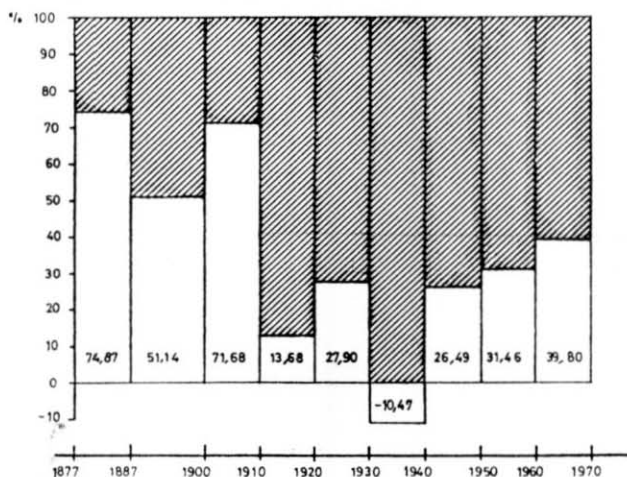
GRÀFIC.1 INCREMENT VEGETATIU I MIGRATORI A CATALUNYA

(TERMES ABSOLUTS)

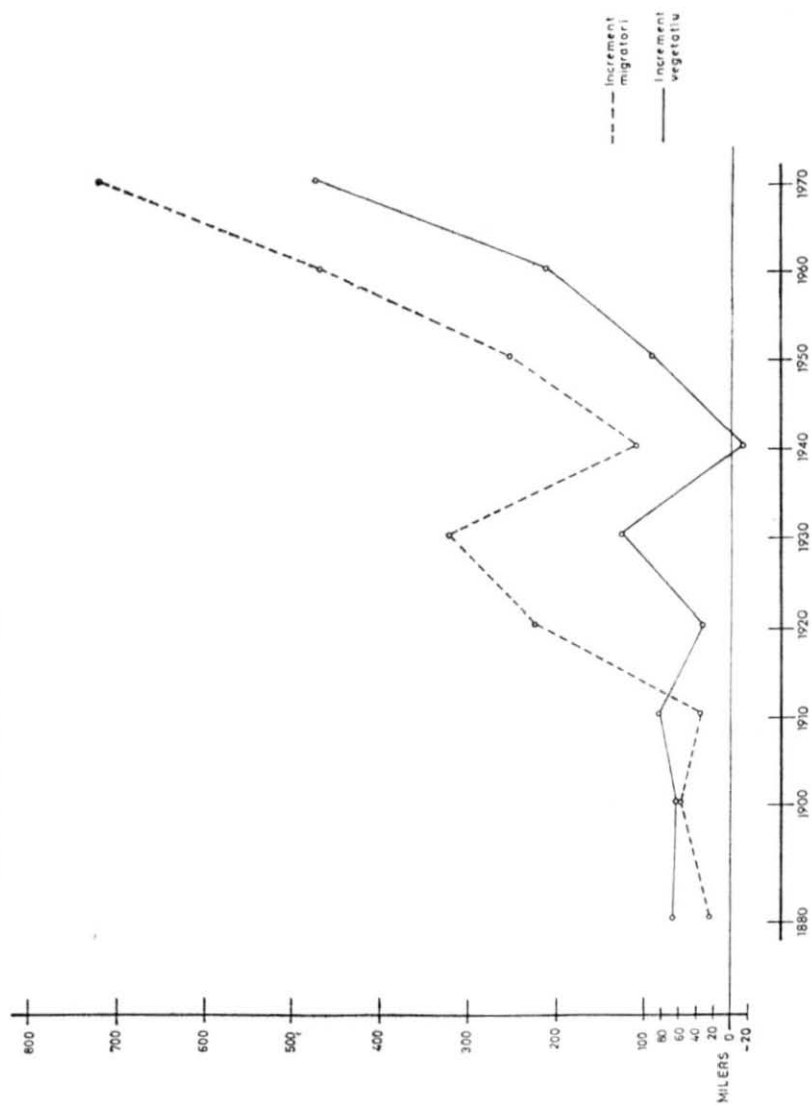
GRÀFIC.2 INCREMENT VEGETATIU I MIGRATORI A CATALUNYA

(TERMES RELATIU)

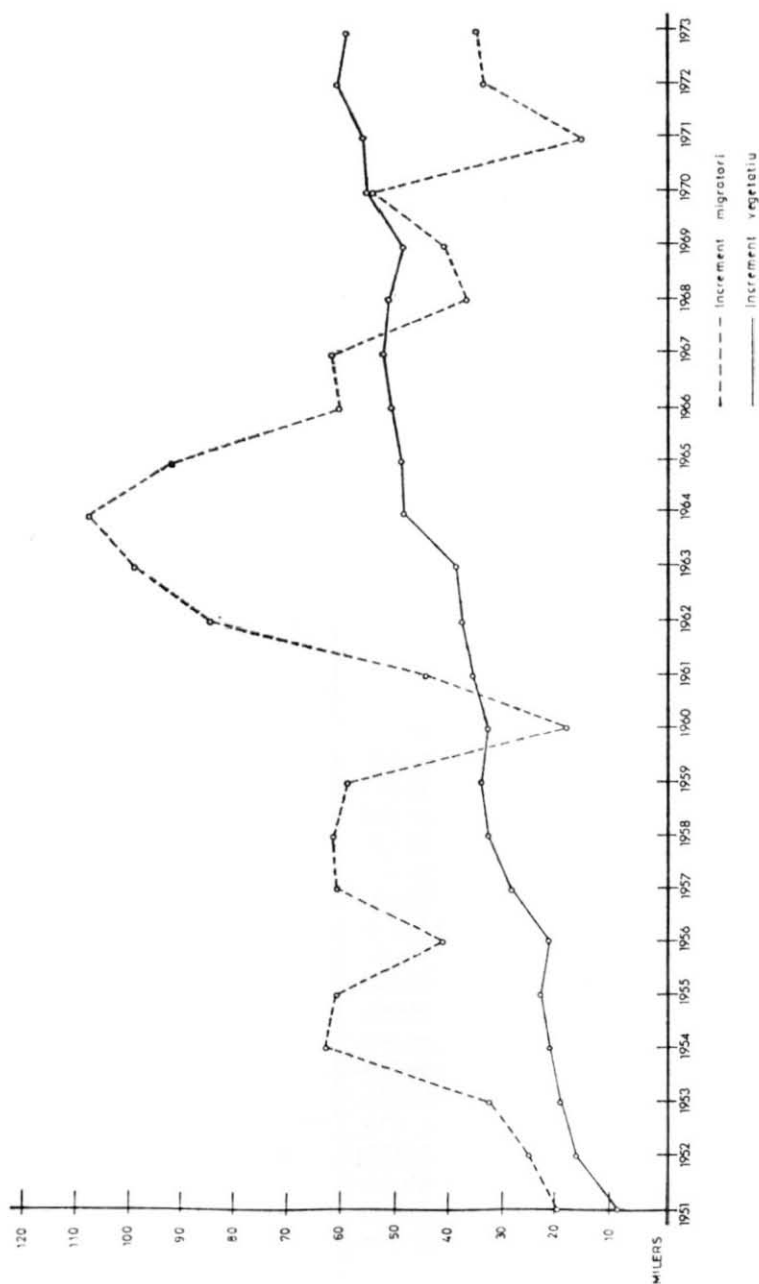
GRÀFIC.3

INCREMENTS VEGETATIU I MIGRATORIIS PER DÈCADES A CATALUNYA

GRÀFIC.4

INCREMENTS VEGETATIU I MIGRATORI ANUALS A CATALUNYA
Període 1951-1973

4 VENTS

Pastoral de joves

Els dies 1, 2, i 3 de juliol se celebrà a Alacuas (València) una assemblea de pastoral de joventut organitzada per la Comissió Episcopal de Pastoral a l'interior del seu departament «nacional» de joventut del qual es responsabilitza monsenyor Gea, bisbe auxiliar de València. També hi assistiren el president d'aquesta comissió, monsenyor Añoveros, i els bisbes Del Val, Moncadas, Osés i Camprodon. Es convocava per a aquesta assemblea un delegat o representant de cada diòcesi. De Catalunya hi eren presents, Girona, Vic, Barcelona, la Seu d'Urgell, Lleida i Tortosa, que juntament amb els tres representants dels bisbats de les Illes formaven el grup de tre-

ball català-balear. En total érem uns quaranta delegats.

L'objectiu de l'assemblea era estudiar l'informe Juventud-1975 confegit, per encàrrec de la Comissió Episcopal de Pastoral, per l'ICCE de Madrid. També s'havien de preparar unes propostes per a la Conferència Plenària de l'Episcopat que vol tractar aquesta temàtica l'any vinent. El guió de treball estava dividit en tres parts: pistes d'acció pastoral indirecta, pistes d'acció directa i pistes a nivell diocesà i «nacional». Val a dir que el ritme del treball d'entrada fou difícil ja que no semblaven gaire clarificats els objectes i els subjectes d'aquesta pastoral. ¿Es tracta de joves di-

ferents dels que pretenen els moviments especialitzats?, què vol dir «joventut massiva», a la qual es volia dirigir aquesta «pastoral»? ¿als creients o als no creients?, ¿als actius dins de la societat o als alienats?, en fi, una sèrie de qüestions importants de cara a precisar l'abast d'aquesta pastoral.

Tot i amb tot, la tercera part de l'assemblea desembocà en una sèrie de punts comuns que sintetitzaren les aportacions més importants emergides al llarg del treball. Un comitè les preparà i després foren assumides majoritàriament per tota l'assemblea que les votà. Heus ací el paràgraf referent als *objectius*:

Desvetllar una consciència oberta, crítica, activa i creient en els joves, és a dir, formar militants cristians (*objectiu fonamental*) i així:

—a la llum de JC fer possible

que s'alliberi de tota alienació,

—que el jove sigui el mateix protagonista de la pastoral de joves,

—que els moviments i grups de joves potenciïn el seu treball en funció de la massa,

—que els grups i moviments de joves creïn i potenciïn comunitats eclesials.

Les similituds d'aquests objectius amb els dels moviments especialitzats d'AC és evident i fou subratllada justament per l'assemblea que en professà majoritàriament la seva validesa avui. Alhora es demanà que l'esforç de la CEP en pro de la pastoral de joventut havia d'unificar-se amb el de la CEAS, no solament per a no crear suspicàcies sinó també per a potenciar el treball que ja ara es fa especialment amb un mateix *estil pastoral*.

Salvador Pié

Barcelona: « Ressenya » 6 - 7

El ritme mensual del full informatiu dels Consells episcopal i presbiteral de Barcelona continua. El de l'abril (núm. 6) ens tramet dues reunions del CE i una del CP. Vegem-ne els punts més

significatius. El tema dels religiosos en la pastoral diocesana és el primer i per això es preveu una reunió conjunta del CE amb els provincials d'ordes i congregacions religiosos. Subratllem del

text-guio el principi bàsic sobre la responsabilitat del pastor de la diòcesi sobre *tota* la pastoral diocesana, i, per tant, també de l'acció i projecció dels religiosos. De la reflexió es pot veure com és a partir d'un objectiu, una metodologia, un pensament fet comú per tots els agents de la pastoral que es pot trobar l'aglutinant.

La retribució econòmica dels preveres és el tema següent. Com ja s'informava en el núm. 35 de «Quaderns», s'ha iniciat un pla a llarg termini a partir de la ponència treballada al CP. Immediatament s'afronta el problema concret d'un sou mínim (12.000 + 5.000 ptes).

La reunió del CP de març se centra en el tema dels Consells parroquials de Pastoral i la presència de l'Església en els nous «barris». Dues ponències que tan sols foren esbossades en aquesta reunió. S'informa que el 44 % de les parròquies tenen Consell pastoral, encara que no tots tenen vida activa.

Unes propostes de la Delegació de pastoral sacramental i litúrgia centren la temàtica de la reunió del CE (10.IV). Heus ací algunes propostes concretes: que el baptisme es demani com a mínim un mes abans de la celebració; establir un mínim de tres mesos pel matrimoni; tot de cara a realitzar un directori de pastoral sacramental de la diòcesi. Totes aques-

tes propostes estan en estudi per part del CE.

El director de l'Arxiu Diocesà, mossèn Martí Bonet presentà a l'aprovació del CE de 24.V uns nous mòduls dels registres sacramentals. Es tracta d'una simplificació important i d'un sistema verament útil, tot en català. La Delegació diocesana d'ensenyament i catequesi presentà una completa i precisa informació sobre els centres oficials de la diòcesi i els seus agents de pastoral. A la diòcesi barcelonina hi ha 36 INEM amb uns 36.000 alumnes atesos per 120 persones, 28 de les quals amb l'encàrrec de director espiritual: 66 són preveres diocesans, 24 religiosos, 2 religioses i 14 laics (nombre relativament important!). Un dels camins de treball iniciats enguany són els contactes amb la JOC i el MUEC en ordre a estimular la col·laboració amb aquests moviments, així com una sèrie de trobades d'estudi.

Les ponències sobre els Consells parroquials de Pastoral i la presència de l'Església en els nous barris foren completades en la seva tractació pels CP de 25.IV; 9.V. Tant una com l'altra necessiten una reelaboració que serà feta i presentada el curs vinent. La informació sobre el nou Consell diocesà d'economia, majoritàriament format per laics, clou la informació del núm. 7 de «Ressenya».

Salvador Pié

Crònica de Girona

Des de l'última crònica fins avui en la vida de l'Església de Girona hi ha hagut dos fets dignes de ser remarcats: la constitució del Secretariat de Justícia i Pau a la diòcesi i l'erecció del nou Consell presbiteral.

La institució del Secretariat de Justícia i Pau ha vingut a acorruar una sèrie d'inquietuds d'un bon nombre de diocesans, interessats pel desenvolupament social en un clima de justícia. Funciona des del febrer i s'ha organitzat a través de diferents comissions, on s'analitzen qüestions socials d'actualitat a la llum de la *Populorum progressio* i d'altres documents socials de la doctrina de l'Església. Són de notar les dues campanyes que s'han portat a cap de portes enfora: la de «l'abolició de la pena de mort» i la de recolzament a la «presentació de Xirínacs com a candidat al premi Nóbel de la Pau». El to decidit amb què els promotors i els qui l'integren s'han posat en acció, fa entreveure que el Secretariat prendrà volada i la seva acció calarà a fons.

L'altra notícia important, dèiem, ha estat la constitució del nou Consell presbiteral. La seva gestació ha estat lenta però, a diferència de l'anterior, ha mobilitzat pràcticament gent de totes les tendències. El fet de donar cabuda a representants de grups espontanis, dins una normativa establerta anteriorment, ha provocat que a l'hora de les votacions

s'originessin veritables campanyes per a presentar candidats. La primera sessió del Consell es va tenir el 12 de maig. El més notable d'aquesta jornada inicial van ser les paraules del prelat en què assenyalà els criteris pastorals que han d'illuminar els debats i les resolucions. Establí com a primer criteri apuntar vers una Església de to eminentment missioner, i com a segon la integració dels laics en les responsabilitats de l'Església. En parlar dels temes a tractar, expressà que pensava dur a la consideració els assumptes de més importància de la diòcesi, advertint que caldrà vigilar de no caure en l'escull de quedar absorbits pels problemes clericals o pels problemes intraeclesials. La mirada dels diocesans i, més especialment, la dels clergues, està posada en les qüestions a estudiar i resoldre pel nou Consell. D'ell se n'espera força per mantenir en tensió l'esperit dels més arriscats en la pastoral i de tot el Poble de Déu que s'esforça a ser fidel a l'Evangeli. El primer pas ja està fet; estem segurs que vindran també els altres.

Dins les activitats que han començat enguany a la diòcesi hem de parlar també de les que ha promogut el Servei d'Orientació Vocacional. Per situar-vos direm que fa tres anys el Seminari Menor de la diòcesi va experimentar una transformació notable, en deixar

la clàssica estructura tridentina. El primer pas consistí en la supressió de l'internat per a nois d'11 a 14 anys (segona etapa d'EGB) i la creació d'una mena de «seminari en diàspora». Els nois d'aquestes edats que manifesten tenir vocació, continuen vivint amb les seves famílies i van a l'escola amb els seus amics de poble, i són atesos per un sacerdot de l'equip del Seminari, que els reuneix i els visita periòdicament, orientant-los en la seva vida cristiana i cultivant en especial els gèrmens de vocació. El segon pas ha estat la transformació del Centre d'Estudis i l'Internat de la segona etapa de l'actual batxillerat (el que serà el BUP) en una residència vocacional on els nois que l'integren reben una formació cristiana centrada en un estil de vida entesa com a resposta a Déu i als homes. Per als estudis van als diferents centres de la ciutat. Dins aquest context i dins un pla d'acció fet l'estiu passat, l'equip de sacerdots que porta aquesta responsabilitat ha organitzat tres jornades de reflexió per a joves al voltant del tema: «¿No sentiu el crit dels homes?» Les trobades de dissabte i diumenge s'han celebrat a la Casa d'Espiritualitat de Banyoles i hi ha pres part un centenar de nois i noies. Amb vista a l'estiu hi ha previst un «camp» per a nois i noies de més de 15 anys una setmana d'agost, i una «colònia» per a nois preadolescents. A través d'aquests intents es constata com els joves continuen sensibles als signes del temps i preocupats per donar res-

postes concretes a les crides que senten. Potser ha arribat el moment de no fixar-se tant en el nombre i de donar més importància a la càrrega d'esperit missioner que han de tenir les comunitats cristianes, lloc privilegiat per a sentir la veu de Déu.

Dins una etapa més aviat silenciosa —de renovació de persones i de clarificació d'objectius— Càritas diocesana està entrant fa uns quants mesos en una orientació i un estil nous. D'un servei més aviat assistencial evoluciona vers un servei de promoció social-comunitària. Això vol dir que la seva influència ben aviat es farà sentir en les juntes de les diferents Càritas parroquials, donant lloc a grups de cristians compromesos en el camp de la promoció integral. En aquest sentit es compta ja amb diferents experiències que s'han fet els últims anys a la ciutat i en altres poblacions, i serà a partir d'aquí on la nova línia trobarà consistència, enmig de les dificultats que comporten canvis tan radicals. La problemàtica en aquest punt és bastant complexa a la diòcesi i cal afrontar-la a tots nivells. Citem algunes qüestions candents: la presència d'alguns milers de nord-africans a la província, l'atur laboral, el caciquisme en diferents camps, el barraquisme, el fenomen dels temporers a la Costa, etc.

En el camp de la pastoral d'infància i adolescència els moviments a la diòcesi han treballat d'acord amb les programacions fetes pel curs 74/75. La prepara-

ció de «Sinera 80» i la participació en aquest «camp» dels Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de tot Catalunya durant la Setmana Santa, ha polaritzat bona part del temps dels caps. Els joves tornaren molt animats, més convençuts de la riquesa que hi ha en el Moviment Escolta i del servei que representa per la societat, no obstant els greus interrogants que té plantejats davant un món en situació de canvi, com tots els moviments educatius d'avui. Els «pre-caps» i les «fo-ques» de formació s'han vist en general molt participats i la seva orientació ha estat ben acollida. Com a problema més candent a l'última reunió de caps d'agrupament es plantejà la falta de consiliaris, per a l'educació de la fe dels caps i dels infants i els adolescents.

El MIJAC ha centrat els esforços del curs en un intent de definició de les opcions del moviment infantil i juvenil. Pel febrer hi hagué una «assemblea general» de monitors, on a partir de la realitat s'intentà arribar a una formulació d'unes conviccions generals. La campanya del curs, tant d'infants com de preadolescents, ha estat igualment orientada en aquest sentit, així com les trobades de sector i les diocesanes anomenades «Nus» i «Flama 75». Pel que sembla, no s'ha arribat al grau de profunditat que s'esperava, però sí que s'han fet els passos indispensables de clarificació per no quedar parats en qüestions

de tipus estructural com en altres anys.

El SCV prepara ja les activitats d'estiu i té la idea de formar una Federació de Centres, donat el considerable nombre de persones que es mobilitzen al seu voltant. Per Setmana Santa organitzà un curset de formació de monitors al qual assistiren 50 joves. A tenor de la nova Llei d'Acampades i conjuntament amb el moviment Escolta i el MIJAC, treballa per fer una Escola de Monitors amb reconeixement oficial. La voluntat hi és, les gestions estan en marxa, el que cal és la normativa concreta del Govern definint l'estatut de dites escoles.

I aquí, com arreu, hem d'acabar dient, que al costat de les coses que sonen més, a nivell d'organització, la vida de la diòcesi continua entre neguits, noves ordenacions, polítiques de grup, naixement de nous grups de joves, dificultats de diàleg, desigs de clarificar els camps de l'Església i de l'Estat, ganes de reviuire tradicions... i una certa por, que ens té agafats a tots, a desafiar a temps —des de la força dels mitjans pobres que ens ofereix i ens dóna dret a usar l'Evangeli— l'estatut de la societat del benestar, la situació social on els drets de l'home no són respectats i la confiança que tants cristians continuem tenint en les situacions de poder i de privilegi.

I per avui, res més.

Ramon Oller

Crònica de Vic

Suposo que darrerament tots hem sentit més d'una vegada la cèlebre expressió d'«on anirem a parar?» en boca de qui, bé o malament, intenta d'observar una mica els fets que succeeixen çà i là.

O, si volem, en un moment o altre de la nostra reflexió tots hem quedat una mica desconcertats davant d'uns fets que ens depassen i no entenem massa. Doncs bé, en aquest context pluralista d'avui dia, em plau de fer-vos saber que hi ha qui ha descobert que, de moment, ningú no ha manat que s'hagi de celebrar l'Eucaristia de cara a l'assemblea del poble creient. L'anècdota és certament irrisòria i ni valdria la pena d'esmentar-la, però només voldria recordar una cosa molt elemental: que el cap el tenim per a pensar i que també cal fer-lo servir en la pastoral. Ah! i que l'Amèrica ja fou descoberta al segle xv. És clar que també diuen que en la varietat hi ha el gust.

Amb motiu del renou que ha produït darrerament la qüestió de la nostra cultura, als cristians de Vic-Solsona ens ha arribat, a través del «Full Diocesà», la paraula clara i neta del bisbe, considerant la qüestió des del seu punt de vista de pastor.

Després de constatar que tant en la teoria com en la praxi, l'Església ha estat sempre fidel a la nostra llengua: «...la llengua nati-

va és l'instrument més apte, més natural i, per tant, més exigible, en totes les tasques d'intercomunicació religiosa: predicació, catequesi, sagraments.» (El bisbe ve a dir que hi ha coses que es poden i s'han de discutir; la de la llengua, no; ho hem fet sempre així, diguin el que diguin i passi el que passi.) Després el bisbe analitza el problema de la immigració i lamenta les manipulacions de què ha estat objecte la llengua, i la literatura grollera.

La Comissió de formació permanent del clergat ha ofert durant aquest curs unes sessions d'estudi sobre la Cristologia editada per la comissió episcopal.

L'última sessió ha estat dedicada íntegrament al nou Ritual de la Penitència. Em penso que, en general, el conjunt ha resultat bastant fluïx. En un sector del bisbat, l'explicació dels temes fou confiada a professors de Sant Cugat i ha tingut llacunes importants. Per altra banda, l'assistència tampoc no ha estat lluita. Segurament que una cosa deu anar lligada amb l'altra, i que una certa garantia en la serietat de les explicacions contribuiria a despertar una mica la fam de formar-nos. Sortosament la comissió n'ha pres consciència, i ens consta que mirarà de posar-hi remei.

Andreu Roca

D'ACÍ I D'ALLÀ

Barcelona

En una carta oberta a l'arquebisbe de Barcelona, doctor Jubany, signada inicialment per 306 sacerdots, es demana que la llengua oficial dels documents, registres i publicacions de l'arxidiòcesi, que fins ara ha estat el castellà, torni a ser el català.

La petició ha estat feta per sacerdots seculars i de diversos ordes religiosos, i entre els signataris figuren membres del Consell Episcopal i del Consell Presbiteral, alguns vicaris episcopals, el prior de Montserrat i diversos provincials. El text de la carta és el següent:

«Els signants, sacerdots de Barcelona, agraïm públicament la vostra actitud favorable a la llengua i a la cultura catalanes, que heu manifestat en diverses ocasions. Volem agraïr també la clara presa de postura dels bisbes de Catalunya, en la seva darrera declaració.

«Això, i la campanya actual per la normalització del català, deixa al descobert un problema que demana una solució ràpida: és el fet que, amb la pràctica desaparició de l'ús del llatí, la llengua oficial escrita de l'Església de Barcelona és ara el castellà. En castellà són escrits els decrets, els nomenaments eclesiàstics, els comunicats oficials, els llibres sacramentals, les actes i sentències ju-

dicials i fins i tot la *Guia de l'Església*, el «Butlletí oficial de l'Arquebisbat» i el «Full Domínical».

«Aquesta situació era més explicable quan l'Església catalana depenia estretament de la Corona espanyola i estava subjecta a ella en aquestes qüestions administratives. Ara, en canvi, ja no es pot sostenir.

«La llengua pròpia de l'Església de Barcelona ha de tornar a ser el català en tots els nivells, sobretot en els documentals i en els de comunicació, tal com ho és ja en la litúrgia, tot i admetent sempre totes les traduccions a altres llengües que es vegin pastoralment aconsellables.

«Li preguem amb tota insistència que vulgui prendre les mesures oportunes per a normalitzar com més aviat millor aquesta situació anòmala. Ho demana el bé de la nostra Església i del nostre país».

L'Institut de Teologia de Barcelona, «vinculat» a la Facultat de Teologia, secció de Sant Pacià, continua oferint, preferentment als laics, la possibilitat d'un estudi metòdic i científic de la Teologia, amb nivell i mètode universitaris, per tal d'aconseguir un aprofundiment teològic de la fe.

Ja ara anuncia l'obertura de matrícula per al curs vinent. Recordem, per als lectors interes-

sats, que els estudis sistemàtics es desenvolupen en sis trimestres (dos per any): octubre- gener i febrer-maig; i que les classes tenen lloc els dimarts, dimecres i dijous, de 19'30 a 21'30. Un cop acabats els estudis i superades les proves corresponents, els alumnes reben el títol de «Diplomat en Teologia». Un ampli quadre de professors garanteix la qualitat de la reflexió i de l'estudi. Per a més informació cal dirigir-se a la Secretaria de l'Institut (c/. Diputació, 231), els dimarts i dijous, de 7 a 9 del vespre.

Urgell: Cal vetllar

la pròpia identitat

Mai la pròpia identitat no és un fre per a la unitat, sí, però, per a la unitat. Som gelosos de conservar la nostra personal manera d'ésser sobre tot en aquests temps de tantes contaminacions.

Per això hom considera ben positiva la peregrinació diocesana al centre de la cristiandat per a remarcar la unitat de la fe i rejuvenir l'esperit cristià. El dia 2 d'abril 540 fidels iniciaven el seu pelegrinatge a Roma amb motiu de l'Any Sant. El senyor bisbe presidí els actes principals a Roma.

Som bons enamorats de les nostres coses, i també de la nostra llengua. La vila d'Organyà té el goig d'ésser l'origen del primer document literari escrit en català: «Les homilies».

Ara vol erigir un monument a tan significativa obra literària, havent iniciat ja les obres del seu sf permanent a la llengua i a la història del nostre poble.

I una altra prova que ens agrada «lo nostre»: Hom sap que a la nostra història es confonen la fe del poble, l'art i la cultura.

El romànic forma part dels nostres paisatges pirinencs. I, malgrat les valuoses expoliacions que hem sofert, resten encara a les nostres comarques, obres de gran valor. Per això el bisbe Joan amb data de vint-i-vuit d'abril constituí la Comissió Diocesana per al Patrimoni Artístic i Documental de la Diòcesi, i li assenyala funcions tècniques i executives per a conservar i restaurar les obres d'art del Bisbat. El dia 13 de maig aquest nou organisme diocesà tingué ja la primera reunió i encetà la seva importantíssima tasca cultural. Sectors de la premsa regional i provincial aprofitaren aquesta notícia i la del robatori de la «imatge» de Canòlic per llescar sensacionalismes a tort i a dret. Sortiren a rel·luir fets reals i imaginaris, sense respecte a persones ni institucions. Un rectoret de poble —confidencialment us diré que sóc el mateix cronista— ha hagut d'anar al jutjat a fer

declaracions per culpa d'«*el tema de los expolios en la diócesis latente*» (¿nova terminologia canònica?). Quan tots aquests afers són tractats a les pàgines de «Succesos» ja no cal dir res més. Jo diria que a les manipulacions a què hem estat sotmesos els rurals de muntanya, ara cal afegir-n'hi una altra: la de la premsa. Però hom sap que hi ha premsa i premsa: acabo de llegir en un diari que a un poble han robat un Sant Antoni romànic. Ja n'hi ha prou.

Un dels objectius prioritaris del bisbe Joan ha estat la voluntat permanent de compartir el govern de la diòcesi.

Havent-se constituït ja a nivell parroquial alguns consells de pastoral, ara serà creat el diocesa. Després d'una campanya de mentalització a través del «Full Dominical», s'ha dut a terme una consulta general a fi que els laics indiquin els noms de les persones que segons el seu criteri han de formar el Consell diocesà de Pastoral. La col·laboració dels fidels amb les seves respostes no és massa triomfalista pel seu nombre, però tampoc desesperant en aquesta època de pessimisme conformista i manca d'esperit de participació. Suposem que el nou organisme diocesà començarà a funcionar pel juny.

Durant la primera quinzena de maig el senyor bisbe ha realitzat la Visita

Pastoral a l'arxiprestat de la Poble de Segur.

Aquest afer pastoral té un to familiar i íntim a les nostres comarques: hi ha molts poblets on tots els fidels, sense presses, poden saludar personalment el bisbe, besar el seu anell i parlar-li de les seves preocupacions: la despoblació, l'escolarització, la conducció d'aigües, el teulat de l'església, les collites i els preus... Les persones de muntanya són serenes i encaixen les situacions angoixoses. Alguns grups es preocupen metòdicament de les perspectives d'aquestes comarques, com ara el SECOD, al Pallars.

El bisbe Joan acaba la seva darrera comunicació pastoral adreçada als seus diocesans amb aquestes paraules:

«I abans d'acabar la meua carta, el meu record se'n va a l'altre extrem d'Espanya: a Las Palmas. Llegeixo que el Govern ha suprimit l'Assemblea diocesana. Polícies amb metralleres barraven el pas de l'edifici de reunió. Primer Vallecas, ara les Canàries. On som? *¿Es que no ens podem reunir?*»

»Tant que costa de fer participar al poble activament en les coses de l'Església, només falten aquestes dificultats noves. S'està fent un bon nus. Qui el deslligarà?»

Sense oblidar les nostres coses, pensem també en les de tots.

Antoni Mirabet

València

Una petició, signada per dotze professors i cent dos alumnes, i dirigida al degà de la Facultat de Teologia Sant Vicent Ferrer, de València, secció de Montcada, diu textualment:

«*Constatem*: 1. Que la Facultat de Teologia Sant Vicent Ferrer, de València, secció de Montcada, està inserida dins una col·lectivitat humana diferenciada per una sèrie de peculiaritats socials, econòmiques, històriques, culturals i lingüístiques que s'anomena País Valencià i que comprèn bàsicament l'antic Regne de València.

»2. Que cap entitat que tinga com a finalitat específica la formació intel·lectual i cultural dels seus membres no pot viure d'esquena a la realitat socio-cultural de la comunitat humana en la qual està inserida sense cometre una violació dels drets d'aquesta comunitat.

»3. Que una de les peculiaritats més importants de la comunitat humana que anomenem País Valencià és la llengua pròpia que l'aglutina històricament com a poble i que a l'actualitat es parla per la major part dels seus habitants.

»4. Que l'Església de la Nova Aliança és catòlica o universal i es realitza a les esglésies particulars no desencarnades, sinó totalment unides al fet humà. Entre tants documents del Magisteri de l'Església adduïm el següent:

«L'Església amb les seues riqueses sobrenaturals fecunda des de dins les qualitats de l'esperit i el geni de cadascun dels pobles, les defensa, les perfecciona i restaura en Crist. Així, l'Església alhora que duu a terme el seu deure propi, contribueix a la civilització i la impulsa; i amb la seua acció fins i tot litúrgica, forma l'home en la llibertat interior»» (*Gaudium et spes*, 58; *Lumen Gentium*, 13; *Gaudium et Spes*, 44, 54, 55; Decret «Ad Gentium» 4, 10, 21, 26).

»5. Que consegüentment, la facultat de Teologia com a centre superior i més qualificat de l'ensenyament de la teologia i de la cultura religiosa del País Valencià té una responsabilitat no sols humana sinó també eclesial irrenunciable que importa l'entroncament i el cultiu de la realitat cultural en què viu. Açò exigeix evidentment que s'incloga i promogua en ella l'aprenentatge científic corresponent de la llengua-cultural en què s'expressa el nostre poble i nosaltres mateixos com a part d'ell.

»*Denunciem*: 6. Que fins ara no s'ha fet res per tal de restablir l'ordre natural de coses en aquest sentit i que, per tant, no s'han tingut en compte les normes doctrinals del Magisteri de l'Església (Cf. radiomissatges de Pius XII, 1939, 1941, 1955; Encíclica *Pacem in terris*; *Gaudium et spes*, 29; Encíclica *Populorum progressio*, 40; *Octogesima adveniens*; Missatge de Pau VI amb motiu del XXV aniversari de la UNESCO;

Assemblea Conjunta, 1971), les orientacions de la UNESCO i les normes de la legislació espanyola al respecte.

»*Suposem*: 7. Que si bé a nivell oficial estatal ha estat mantinguda fins ara aquesta situació anòmala a la universitat valentina, l'Església, que no té cap interès polític, pot i ha d'estar al costat de les minories socio-culturals en qualsevol aspecte justament reivindicable no tingut en compte, bé siga econòmic, social o lingüístico-cultural (*Pacem in terris*).

»*Demanem*: 8. Que s'eleva la petició pertinent a l'Exm. i Rvdm. Sr. gran canceller de la Facultat, per tal que a la major brevetat es pose fi a la situació anòmala que abans hem senyalat.

»9. Que s'inserte dins el pla d'estudis de la Facultat l'ensenyament de la llengua i cultura valencianes.»

Un grup de catòlics valencians assistents a la Missa de Descoberta d'enguany, ha donat a conèixer els fets que s'hi esdevingueren en pretendre's celebrar-la en castellà en comptes de fer-ho en valencià com en anys anteriors.

Els fidels assistents, amb gran fermesa, exigiren l'ús del valencià. I l'esmentat grup es pregunta: «Fins quan el Poble Valencià permetrà la discriminació de la pròpia llengua en la litúrgia de la Basílica de la seua Patrona? Quina

raó poden donar l'arquebisbe i el Capítol de la Seu del fet que no hi ha encara una sola missa en valencià a la Catedral? Després de deu anys del Concili Vaticà II, ¿pot ignorar l'Església de València el fet teològic i humà de l'ús de les llengües populars en la litúrgia? Precisament per haver estat menyspreada i perseguida la llengua dels valencians per l'Església durant tant de temps, ¿no és l'hora de ser conseqüents rectificant les equivocacions passades?»

Vic

El Monestir de Sant Joan de les Abadesses celebra el 825ª aniversari de la consagració de l'Església.

Dintre les festes, el dia 6 de juliol d'enguany la vila ha inaugurat un Museu del Monestir que recull i exposa amb una gran dignitat i amb molt sentit pedagògic una sèrie notable d'objectes d'art que il·lustren el visitant sobre el passat artístic del monestir. És una bella manera de sensibilitzar els vilatans i d'il·lustrar els forasters.

TEMPS OBERT

Una presència i una actitud inexplicables ?

Quan al país s'estan dificultant i es prohibeixen publicacions i assemblees cristianes i es troben tants d'inconvenients per a l'expressió dels corrents democràtics, s'ha fet pública l'apologia d'una associació il·legal, la Guerrilla de Cristo Rey, a través del diari «Arriba» (25-5-75), òrgan central de la premsa del Movimiento-organización, posant-la al mateix nivell de legalitat que la Conferència Episcopal Espanyola.

Certament resulta interessant perquè constitueix una nova aportació de pes, el fet de facilitar tanta evidència sobre l'estatus d'un grup d'aquestes característiques per part d'una persona que, segons sembla, se la pot considerar com un dels seus líders, Sánchez Covisa. Amb tot, per què manifesta tan palesament la il·legalitat de la pròpia guerrilla? per què..., quina necessitat en té? o millor, potser, què el mou a fer-ho? Per altra banda afegeix que si no està autoritzada és perquè no ho ha demanat. Però... per què no ho demana? Diu també que la guerrilla no refusa l'ús de la violència en la seva actuació, perquè, és clar, si no ja no seria

una guerrilla. Però, anem a pams.

Sobre el fet de parlar «Arriba» d'una organització il·legal volem destacar que, segons el cronista de «Tele/eXpres» (26-5-75), atesa una circular del fiscal del Tribunal Suprem, parlar d'una associació il·legal constitueix una apologia del delictes.

Quant al fet de no refusar l'ús de la violència, ho comprenem car, com hem dit, és propi de tota guerrilla; però el fet de comprendre-ho no vol dir que en siguem partidaris. El fet de lligar la guerrilla i la violència amb «Cristo Rey» vol dir que no s'ha entès. Primer perquè la reialesa de Crist no ve imposada per la força dels poders d'aquest món, i a més perquè el Regne que va inaugurar Crist és el Regne de Déu que, tanmateix, és un regne de veritat i de vida, de santedat i de gràcia, de justícia, d'amor i de pau.¹ No és d'aquest món, o sigui no es recolza, com hem dit, en els poders d'aquest món, per això Pere va haver d'embeinar l'espasa... i per això Pilat quan va preguntar a Jesús si era rei va obtenir aquesta resposta (per bé que no la va entendre): «Tu mateix ho dius: sóc rei. Jo per això he nascut i per això he vingut al món: per donar testimoni de la veritat...» (Jo 18, 37).

Aquests darrers temps per tal de justificar la violència s'ha ad-

1. Del prefaci de la missa de Jesucrist Rei.

duït que Jesucrist també va expulsar els mercaders del temple. Certament és un exemple de la ira de Déu, però no es pot fer servir com a justificant de la ira dels homes. A més a més cal tenir present que el mateix Jesucrist equipara la ira dels homes amb el seu efecte habitual, l'homicidi

(Mt 5, 22), i que proposa un estil de reaccions que no tenen res a veure amb els instints d'egoisme o de venjança (Lc 6, 27-38).

Per tant, fer ús de la violència és totalment contrari a allò que Crist ensenyà. I fer-ne ús en nom de Crist, ens sembla molt gros si no delirant, o qui sap què...

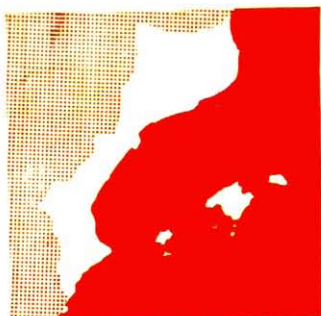
S. C.

COLLABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Josep Miró i Ardèvol (membre del SECOD, Barcelona), Modest Prats (delegat episcopal de Justícia i Pau, Girona) i Josep M. Totosaus (membre del consell de redacció de «Quaderns» i secretari del CEP, Barcelona).

CORRESPONSALS:

Silvà Claramunt (corresponsal de «Temps obert»), Antoni Mirabet (Urgell), Ramon Oller (Girona), Salvador Pié (Barcelona) i Andreu Roca (Vic).

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.

Director: Josep Junyent.

Redacció i administració: Rivadeneyra, núm. 6, 4.ª - tel. 317 48 58 - Barcelona-2.

Preu de subscripció: 325 ptes. l'any. Número solt: 80 ptes.

Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia - c. Sant Joan Bosco, s/n. - Santa Eulàlia de Ronzana. Empresa periodística: Joan Carrera Planas (núm. 458, tom 6, secció de persones naturals, foli 127. Inscripció 1).

Amb censura eclesiàstica.